

DEBRECENI EGYETEM
EGYETEMI ÉS NEMZETI
KÖNYVTÁR

100 ÉV
TÜKRÉBEN

deenk

Egy kerek évforduló mindig jelentős esemény. Száz év egy intézmény életében belátható, befogadható időtartam; a centenáriumi gondolatokat az elődök lábnyomai, kézzelfogható alkotásai, írásai, gondolataik tárgyi és szervezeti leképeződései uralják.

A centenárium arra kötelez, hogy az elődök hagyatékát feltárjuk, rendszerezzük, áttekintsük. Alkalmom az emlékezésre, helyzetelemzésre, újragondolásra, de alkalom a sikerek és kudarcok számbavételére, a tanulságok levonására és a jövő száz év alapjainak lerakására is. Nagy a felelősségünk, hiszen megmérettetünk: jól sáfárcodtunk-e az elődeink által ránk hagyott javakkal, és jól alkalmazzuk-e a gyorsan változó világban az örökségünket? Rajtunk áll, hogyan indul a következő időtáv. A következő oldalakon a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár múltja és jelene fonódik össze. Körbejárjuk könyvtárunk fizikai és virtuális tereit, fellelőzzük nyomtatott és elektronikus gyűjteményeinket, s ízelítőt adunk szolgáltatásainkból. Soraink megfogalmazása közben azonban már a jövőt, a következő száz évet tervezzük-alakítjuk.

Tartson velünk!

Karácsony Gyöngyi
főigazgató

TARTALOM

5

TÖRTÉNETÜNK

1916–2016

11

ÉPÜLETEINK

A Simonffy utcáról az
Egyetem térre

A Kenézy-villából az
élettudományi épületbe

Pallagról a Böszörményi
útra

Kari könyvtárakból
egyetemi könyvtár

Könyvtárépítések

Új könyvtári terek

25

GYŰJTEMÉNYÜNK

Egyedülállóan színes
gyűjtemény

Kincseink

A nemzet könyvtára

Digitális gyűjtemények

35

SZOLGÁLTATÁSAINK

A dokumentumok
nyilvántartása

Dokumentumszolgáltatás

Digitálisdokumentum
szolgáltatás

Oktatás-
és kutatástámogatás

Az egyetemen született
tudományos munkák
nyilvántartása

47

IDŐVONAL

55

ELŐDEINK

TÖRTÉNETÜNK

„100 év öröksége az az anyagi szféra, amit a felhalmozódott eszközök, folyamatok, a nagy hagyományokkal rendelkező szervezet alkot.”

DEENK Stratégiai terv 2016–2020

A DEENK KÖNYVTÁRAINAK
ÉS ELŐDINTÉZMÉNYEINEK
VEZETŐI 2015-IG

BÖLCSESZETTUDOMÁNYI
ÉS TERMÉSZETTUDOMÁNYI KÖNYVTÁR

Csige Varga Antal (mb. igazgató)
1916. márc. 16. – 1920. máj. 1.

Szabó György (mb. igazgató)
1920. jan. 1. – 1920. febr. 11.
1920. ápr. 26. – 1922. febr. 1.

Dr. Tankó Béla (mb. igazgató)
1922. febr. 1. – 1922. febr. 28.

Dr. Szentpéteri Imre (mb. igazgató)
1922. febr. 28. – 1923. dec. 31.

Dr. Pápay József (mb. igazgató)
1924. jan. 1. – 1924. jún. 18.

Szabó György (helyettes mb. igazgató)
1924. jún. 18. – 1925. jan. 17.

Dr. Medveczky Károly (egyetemi könyvtárőr)
1925. jan. 17. – 1929. jan. 4.

Dr. Nyíreő István (mb. igazgató)
1929. jan. 4. – 1932. febr. 10.

Dr. Medveczky Károly (helyettes mb. igazgató)
1929. jan. 4. – 1929. ápr. 4.

Dr. Nyíreő István (mb. igazgató)
1932. febr. 10. – 1945. aug. 14.

Szabó György (mb. igazgató)
1944. szept. 27. – 1945. márc. 26.

Dr. Kondor Imre (mb. igazgató)
1945. márc. 26. – 1947. szept. 10.

Dr. Hankiss János (mb. igazgató)
1947. febr. 8. – 1947. ápr. 21.

Csúry István (mb. igazgató)
1947. máj. 31. – 1949. ápr. 21.

Kovács Máté (igazgató)
1949. ápr. 21. – 1956. aug. 31.

Dr. Csúry István (igazgató, főigazgató)
1956. okt. 1. – 1980. dec. 3.

Dr. Gomba Szabolcsné (főigazgató)
1981. júl. 3. – 1995. júl. 31.

Dr. Lévy Botondné (főigazgató)
1995. aug. 1. – 2000. dec. 31.

KENÉZY ÉLETTUDOMÁNYI KÖNYVTÁR

Balássy Miklósné
1947-1970

Jablónkay András
1971. jún. 1. – 1978. máj. 31.

Dr. Virágos Márta
1978. okt. 1. – 2000. dec. 31.

Dr. Pongor Gyuláné
2000. jan. 1. – 2004. dec. 31.

Gellén Gáborné
2005. jan. 1. – 2007. dec. 31.

Karácsony Gyöngyi
2009. febr. 1. – 2013. aug. 01.

BŐSZÖRMÉNYI ÚTI CAMPUS KÖNYVTÁRA

Báthory Józsefné
1953. aug. 15. – 1956. jan. 31.

Veres Lajos
1956. febr. 1. – 1957. ápr. 1.

Báthory Józsefné
1957. ápr. 1. – 1966. szept. 1.

Bilincsi Lajos
1966. nov. 15. – 1990. dec. 31.

Nagy László
1991. ápr. 1. – 1992. okt. 15.

Nádas Zsuzsanna
1992. okt. 16. – 2014. okt. 31.

MŰSZAKI KÖNYVTÁR

Kovács Andrásné Illyés Ildikó
1965. szept. 1. – 1966. aug. 31.

Koubáné Legeza Judit
1966. szept. 1. – 1998. dec. 31.

Barta Sándorné
1999. jan. 1. – 2012. szept. 30.

Kovácsné Szabó Ágnes
2012. okt. 1. – 2014. dec. 31.

GYERMEKNEVELÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI KARI KÖNYVTÁR

Puskás Álmos
1971. okt. 15. – 1972. aug. 31.

Dr. Lázár Imre
1972. szept. 1. – 1990. okt. 31.

Dr. Tóthné Udud Teréz
1990. nov. 1. – 1992. febr. 10.

Gilbárti Csabáné
1992. febr. 10. – 2009. ápr. 30.

Láda Tünde
2009. jún. 1. – 2014. dec. 31.

ZENEMŰVÉSZETI KÖNYVTÁR

Burainé Sztanek Mariann
1975. jan. – 1975. dec.

Nagy Zoltán Viktor
1975. dec. 17. – 1976. márc. 1.

Gyarmati Éva
1976. márc. 1. – 1978. dec. 31.

Ládiné Káposztás Judit
1979. jan. – 1989. dec.

Gombos Péterné
1990. jan. – 1991. aug.

Márton Károly
1991. aug. 15. – 2008. jan. 7.

Kocsi Hajnalka Anna
2008. ápr. 26. – 2014. dec. 31.

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KÖNYVTÁR

Berényi Ernőné
2002. nov. 25. – 2008. szept. 30.

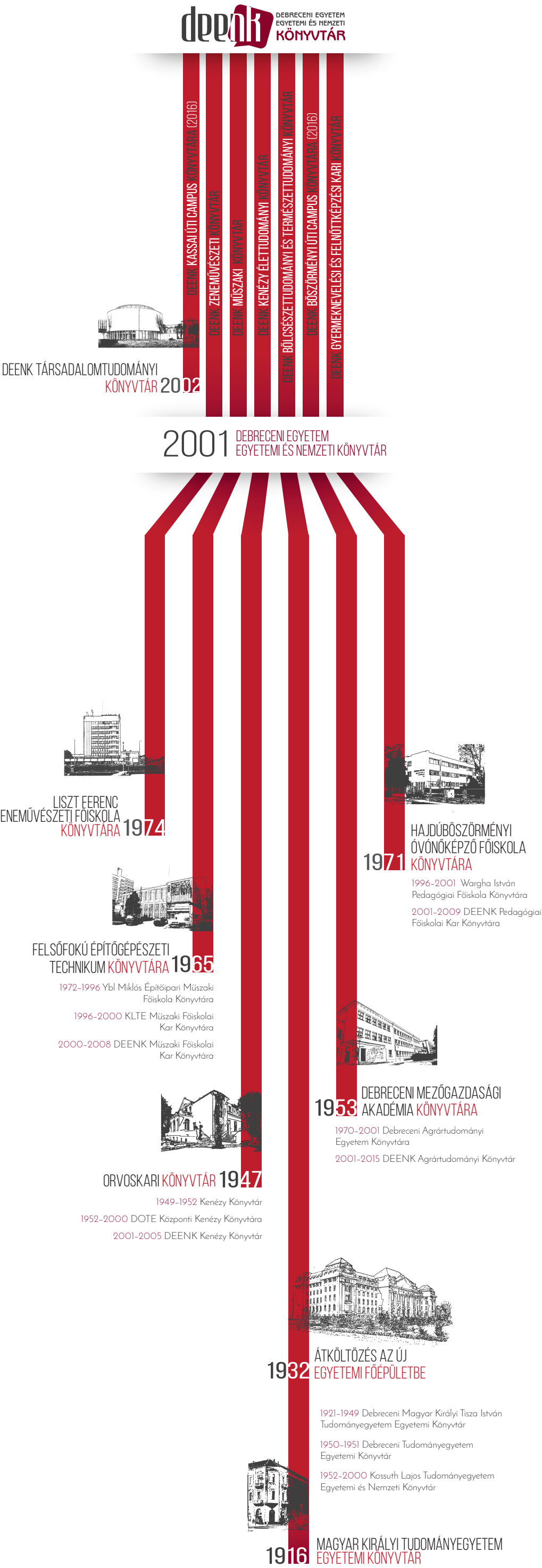
Pergéné Szabó Enikő
2008. okt. 1. – 2014. dec. 31.

DEBRECENI EGYETEM
EGYETEMI ÉS NEMZETI KÖNYVTÁR

Dr. Virágos Márta (főigazgató)
2001. jan. 1 – 2013. jún. 1.

Karácsony Gyöngyi (főigazgató)
2013.júl. 1. –

A DEENK FELÉPÍTÉSE ÉS TÖRTÉNETE
1916–2016

1916–2016

Az 1912-ben alapított debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem először a nagy múltú Református Kollégium gyűjteményére alapozva szerette volna könyvtárát létrehozni. Önálló központi könyvtár szervezésével csak 1915-ben kezdtek el komolyan foglalkozni, miután a Kollégiummal folytatott egyeztetések nem jártak eredménnyel.

1916 márciusában Csige Varga Antalt nevezte ki a vallás- és közoktatásügyi miniszter könyvtárrórré, aki e minőségében kezdett neki a szervezési feladatoknak. Csige fél évvel később, szeptember 29-én mutatta be a könyvtár szervezeti és ügyviteli szabályzatának tervezetét, két évvel később, egy belvárosi bérház emeleti helyiségeiben pedig az olvasók előtt is megnyitotta kapuit a debreceni egyetem könyvtára.

Az állandósult raktár- és létszámgondokkal terhelt első évtized után a '30-as évek valódi minőségi változást hoztak a könyvtár életébe. Nyíreő István személyében 1929-ben igazi könyvtáros szakembert neveztek ki igazgatóvá, és végre megindultak az egyetemi főépület építési munkálatai is, amelyben egy egész épületszárnyat terveztek a könyvtár számára kialakítani. Nyíreő magas szakmai színvonalon készítette elő az akkor már több mint 80 000 kötet költöztetését, és komoly részt

vállalt a könyvtár belső kialakításának tervezésében is. Az átköltöztetés 1933. január végére fejeződött be, s a könyvtár immár méltó környezetben várhatta olvasóit, és a negyvenes évek derekára az ország egyik legjelentősebb gyűjteményévé vált.

A második világháború végéig csak egy egyeteme volt Debrecennek és egy könyvtára az egyetemnek. A háború után azonban az egyetemet feldarabolták, s helyén új intézmények jöttek létre, melyek elkezdtek kialakítani saját könyvtáraikat. Legelőbb az orvosi kar (a későbbi DOTE) valósította meg több mint negyedszázados tervét, és 1947-ben létrehozta az önálló orvostudományi könyvtárat. Az 1953-ban megszülető Mezőgazdasági Akadémia (később DATE) is saját könyvtárat alakított ki a Böszörményi úti új épületében, és ugyanezt tette a Műszaki Technikum (1965), a Hajdúböszörményi Óvónőképző Főiskola (1972) és a Zeneművészeti Főiskola (1974) is. Az egykori központi könyvtárat pedig KLTE Egyetemi Könyvtárként ismerték a következő 50 évben. Miután 2000-ben a debreceni felsőoktatási intézmények egyesítéséből újra megszületett a Debreceni Egyetem, ebből adódott a központi egyetemi könyvtár újbóli létrehozásának gondolata is.

A 2001-ben életre hívott Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár (DEENK) a korábbi könyvtárak egyesítéséből jött létre, melyet a 2002-ben alapított Társadalomtudományi Könyvtár egészített ki. Az elmúlt másfél évtizedben a jellegükben, működésükben és fejlettségükben nagy mértékben különböző könyvtárak egységes szervezetté formálódtak, és száz évvel a megszületése után, a Debreceni Egyetem könyvtára ismét egy intézményként szolgálja felhasználoít az egyetemen belül és kívül egyaránt.

1. Csúry István igazgató a raktár polcait szereli az '50-es években
2. A DEENK 10 éves évfordulójára rendezett kiállítás
3. Kiránduláson az egyetemi könyvtár dolgozói 1936-ban
4. A Zeneműtár munkatársai a könyvtár erkélyén a '60-as évek derekán

ÉPÜLETEINK

A DEENK hét könyvtárának épületei hét különböző világ, melyek kialakítása, története és tradíciói mind egyedi, összetéveszthetetlen hangulattal várják az oda betérőket. Könyvtárunk legnagyobb különlegessége éppen épületeinek e nagyfokú különbözőségéből fakad.

A SIMONFFY UTCÁRÓL AZ EGYETEM TÉRRE

Az egyelőre még megfelelő épületekkel sem rendelkező egyetem könyvtárának létrehozása és elhelyezése komoly megoldandó problémaként jelentkezett, miután a Református Kollégiummal kapcsolatos terveket nem sikerült megvalósítani.

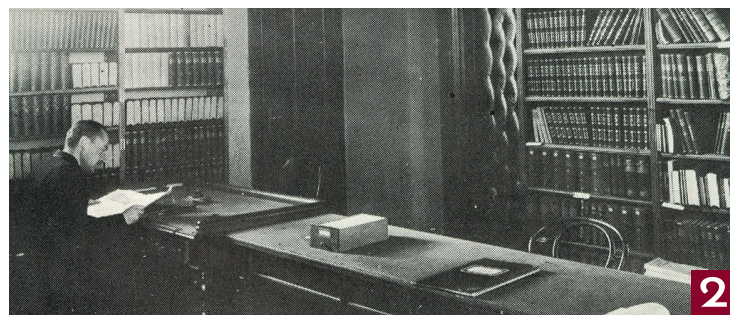
A könyvtár elhelyezését kezdettől fogva a majdani központi épületben képzelték el, s ennek elkészültéig a Simonffy utcai 2/b és 2/c szám alatti bérház II. emeletét bérelték ki a bibliotéka számára. Az épület szükséges átalakítása és mintegy kétéves előkészület után, 1918. május 1-jén az egyetem könyvtára az olvasóközönség előtt is megnyitotta kapuit.

Kevesen gondolták ekkor, hogy ez a néhány helyiség lesz könyvtárunk otthona a következő majd' másfél évtizedben. A háború utáni évtized eseményei azonban jó időre megakasztották az egyetemi építkezéseket, s a központi épület kivitelezése csak a húszas évek végén kezdődhetett meg. Az épület Korb Flóris által kidolgozott tervei szerint a hátsó (északi) tömbben, mint külön test helyezkedik el a könyvtár, amely csak bizonyos szinteken érintkezik az épület többi részével. Annak ellenére, hogy a tervek a korszak legmodernebb könyvtárépítési elveit követték, az egyetemi Könyvtári Bizottság már a kezdetekkor nehezményezte, hogy ezek kidolgozásában

nem kapott beleszólási lehetőséget: „A Bizottság sajnálattal jegyzi meg, hogy a könyvtár építési tervének megállapításába beleszólása egyáltalán nem volt, s ezzel magyarázza az építkezés ma már részben helyrehozhatatlan hibáit.” A belső kialakításnál viszont már figyelembe vették a modern könyvtárépítés gyakorlatát külföldi tanulmányút keretében vizsgáló könyvtárigazgató, Nyíreő István javaslatait is. Ezek alapján többek között fényképszeti laboratóriumot, a különgyűjtemények számára speciális raktárrészt, valamint zárt kabinos személylifteket alakítottak ki az épületben. Az akkor már 100 ezer kötetes könyvtár költözésére végül 1932 őszén került sor, ami az évek óta folyó alapos előkészületeknek köszönhetően 1933 januárjában be is fejeződött. Az épület „belakása” viszont további éveket vett igénybe, de Csúry István igazgató az '50-es évek derekán már így értékeli: „A Debreceni Egyetemi Könyvtár épülete a sorok írásakor a legmodernebb könyvtárépület Magyarországon. Nemcsak szerkezete felel meg a korszerű követelményeknek, hanem befogadóképessége is teljesen kielégítő.” A DEENK Bölcsészettudományi és Természettudományi Könyvtárának (BTEK) egyik legnagyobb vonzereje ma is e kivételes szépségű épület páratlan atmoszférájából fakad.

1

2

3

1. Az olvasóterem napjainkra sem veszített impozáns voltából
2. Az első olvasóterem a Simonffy utcai épületben
3. Az egyetemi könyvtár első otthona: a Simonffy u. 2. szám alatti bérház
4. Az egyetemi könyvtár olvasóterme a főépületben az '50-es évek derekán

4

A KENÉZY-VILLÁBÓL AZ ÉLETTUDOMÁNYI ÉPÜLETBE

Az 1918-ban ünnepélyes keretek között megalakult orvosi kar nem létesített központi kari könyvtárat, de a folyamatosan épülő klinikákon tágas, szép bútorzatú tanszéki könyvtárak jöttek létre, jelentős gyűjteménnyel. Bár az önálló könyvtár igénye már a kezdetekkor felmerült, megvalósítani csak közel három évtizeddel később sikerült. A kar végül 1947-ben hozott határozatot az orvostudományi könyvtár felállítására, aminek megszervezésével Törő Imre anatómusprofesszort bízták meg. Törő feladata nem volt egyszerű, hiszen sem helyiség, sem személyzet nem állt rendelkezésre. Több lehetőség felvétele után az induló könyvtár átmenetileg az Anatómiai Intézet könyvtárában kapott helyet és egy nyelveket jól beszélő munkatársat. Az orvosi könyvtár 1949-ben költözött át Kenézy Gyula professzor egykori villájának két földszinti szobájába, és ekkor határoztak arról is, hogy hivatalosan felveszi az egyetem létrehozásában elévülhetetlen érdemeket szerzett professzor nevét: megszületett a Kenézy Könyvtár.

Az ezután következő két évtizedet a „lassú fejlődés és fokozatos térfoglalás” korszakának nevezhetjük. A kétszintes, pincével együtt 730 m²-es villának ugyanis több lakója is volt akkoriban: a nagyobbik részében professzorok laktak, de ideköltözött a megalakult Marxista

Intézet és egy ideig óvodaként is funkcionált. Külön érdekesség, hogy Csokonai adó néven az egyik üres helyiségbe korszerű stúdió települt, amely szép zenével szórakoztatta a betegeket és a dolgozókat. A haladó szellemű stúdiót 1956 után számolták fel.

A könyvtár 1971-ben önálló szervezeti egységgé vált, központi hatáskörrel, amivel egy időben jelentős területbővítés is történt. 1972-ben felavatták az új emeleti részt, ahol kurrensfolyóirat-olvasó, oktatóklub, munkaszobák és a szociális helyiségek kaptak otthont. A földszinten maradt a hallgatói olvasó, a kölcsönző és az általános tájékoztatás.

A villa teljes „elfoglalására” végül 1981-ben került sor, amikor az egyetem kizárólagosan a könyvtár céljaira bocsátotta az épületet. Ezzel együtt a kor könyvtárszakmai szempontjainak megfelelő, jelentős átalakítás is kezdődött, amely 1983-ban fejeződött be. A pincében kapott helyet egy modern, 80 000 kötet befogadására alkalmas tömör raktár, a reprográfiai szolgálat, valamint a kibővített könyvkötézet. A földszintre került minden olvasóterem, azzal a céllal, hogy jobb hozzáférést biztosítsanak a gazdag folyóirat-gyűjteményhez. 1994-ben egy modern számítógépes kutató/oktatótermet alakítottak ki, terminálokkal és multimédia állomá-

sokkal. A fejlesztést az új típusú könyvtári szolgáltatások biztosítására és az akkor újdonságnak számító, tantervbe beépített „könyvtárhasználati órák” tartásához igazítva végezték.

Ezek a beruházások mutatták, hogy az orvosegyetem számára fontos volt a korszerű könyvtári szolgáltatások biztosítása, de az is nyilvánvalóvá vált, hogy ez az infrastruktúra hosszú távon nem fog megfelelni a gyorsuló ütemű elvárásoknak és a közelgő 21. századi igényeknek. Ezért már az 1990-es években felmerültek egy új könyvtár létesítésének tervei, melyek végül tíz év várakozás után realizálódtak. A 2006-ban átadott élettudományi épület könyvtári szárnyában az orvostudományi mellett a biológia és kémia szakgyűjtemények is helyet kaptak.

Habár a költözéssel az orvosi gyűjteményt több mint 50 évig őrző Kenézy-villa funkciója is megváltozott, a Kenézy Élettudományi Könyvtár nevében tovább él a fél évszázados kapcsolat emléke.

1. A Kenézy-villa épülete
(ma rendezvényközpont)
2. A Kenézy Könyvtár olvasóterme a '80-as években
3. A Kenézy Élettudományi Könyvtár épülete ma

PALLAGRÓL A BÖSZÖRMÉNYI ÚTRA

Az agrárképzés ugyan nem lett szerves része 1912-ben az egyetemnek, de jelentős történeti múlttra tekint vissza a városban, hiszen a felsőfokú képzést nyújtó Országos Felsőbb Gazdasági Tanintézet 1868-ban jött létre. Az 1906-ban akadémiai rangra emelt intézmény egészen 1944-ig működött a Pallagon elkészült új épületben. A pallagi Magyar Királyi Gazdasági Akadémia jelentős könyvtári állománnyal rendelkezett, ami külön olvasóteremben, szabadpolcos elhelyezéssel az intézet minden oktatója és hallgatója számára használható volt. Az olvasóterem „egyrészt a fiatalság gyűlhelyéül szolgál, másrészt a kitett szak- és egyéb lapok olvasása céljából rendeztetett be, feladata még az ifjúságnak az intézetben létét minél kellemesebbé is tenni”. Az olvasótermet és könyvtárat a testület által megbízott tanár vezette.

Az akadémiát a háború után felszámolták, a könyvtár 15 000 kötetes állományát pedig több intézmény között osztották szét. Az 1953-ban Debreceni Mezőgazdasági Akadémia néven újraalakított intézménybe a korábbi állománynak már csak kisebb része került vissza, de a kezdeti nehézségeket követően töretlen fejlődésnek indult a debreceni agrárképzés és ezzel együtt az agrártudományi szakkönyvtár fejlesztése.

A könyvtár átmenetileg két helyiséget kapott a Böszörményi úti épület első emeletén: az egyik a raktár, a má-

sik az olvasóterem funkcióját töltötte be. Az 1955-ben elkészült új épületszárnyban aztán a végleges, mai helyére költözött. Itt egy 16 méter hosszú, L alakú raktárat alakítottak ki, amelyet korszerű vasállványzattal szereltek fel. Egy 40 személyes olvasóterem és két munkaszoba (feldolgozó és könyvtárvezetői) szolgálta az olvasókat. Az olvasótermet „csinos magyaros függönyökkel és háziszőttes faldíszekkel rendeztük be” – írta az akkori könyvtárvezető visszaemlékezésében.

A következő évtizedekben a könyvtár helyzete és elhelyezése fokozatosan javult. Területe jelentősen bővült, több alkalommal is sor került felújítási munkákra, de igazi minőségi javulást csak a '80-as évek végén tapasztalhatunk. Az elkészült bővítési és rekonstrukciós tervek – melyek révén 391 m²-rel nőtt a területe – gyorsan megvalósultak, és 1991-ben sor került a kibővített könyvtár átadására. Nőtt a raktár befogadóképessége, modern tömör raktári rendszert építettek be, 50 férőhellyel gyarapodott az olvasóterem, és kialakították a könyvtár számítógépes hálózatát.

Az egyetemi struktúrában 2014-ben bekövetkezett változások a könyvtár jelentős funkcióbővülését eredményezték: a különböző gazdaságtudományi szakok egy karba integrálódtak a Böszörményi úti campuson, és elindult a sporttudományi képzés is. A hirtelen meg-

növekedett hallgatói létszám, a változó tartalmú, jelentősen szélesedő információs igény új kihívásokat hozott a Böszörményi Úti Campus Könyvtára néven működő egykori agrárkönyvtár számára. A 21. századi igények kielégítését szolgáló modern infrastruktúra megteremtése első számú célkitűzés, de továbbra is fontos feladat az intézmény másfél évszázadra visszanyúló hagyományainak őrzése és gondos ápolása.

1. A Magyar Királyi Gazdasági Akadémia egy korabeli képeslapon
2. A könyvtár olvasóterme az épület első emeletén
3. A Böszörményi úti campus A épülete, mely a könyvtárnak is helyet ad

KARI KÖNYVTÁRAKBÓL EGYETEMI KÖNYVTÁR

A második világháborút követően az egységes egyetem részeire bomlott, s karai vagy önálló intézményként folytatták tevékenységüket, vagy megszűntek. Az 1960-as évektől kezdve azonban az egyetemek szorosabb kapcsolatot kezdtek kiépíteni a városban alapított főiskolákkal, majd az integrált Debreceni Egyetem megalakulásával ezen karok könyvtárai teljes jogú tagjai lettek a 2001-ben megszülető Egyetemi és Nemzeti Könyvtárnak. Az egykori kari könyvtárak immár az egyetemi könyvtár részeként, de karaikon belül, azokat továbbra is közvetlenül kiszolgálva folytatják működésüket.

A korábban nagy múltú debreceni műszaki képzés újjáéledése az 1960-as években kezdődött. Az 1965-ben megszületett Felsőfokú Építőgépészeti Technikum 80 fős hallgatói létszámmal kezdte meg működését az 1966-ban átadott Ótemető utcai új épületben. A könyvtár az épület földszintjén kapott helyet, s ma is e központi helyen található. A sajátos hangulatú teremben a könyvtárosok munkaterülete csak szimbolikusan van elválasztva az olvasói tértől, ami így közvetlen kapcsolatot teremt olvasó és könyvtáros között. A kezdetekkor fotelekkel és asztalokkal berendezett, kényelmes „klubszoba” hangulatát árasztó könyvtárat mára az egyre gyarapodó állomány elhelyezését szolgáló szabadpolcok és a számítógépes munkaállomások töltik ki.

Az óvónőképzés hajdúböszörményi életre hívásával egy időben, azaz 1971-ben, 1600 kötettel kezdte meg működését a könyvtár egy eredetileg ifjúsági klubnak kialakított 20 m²-es helyiségben. Irányítása kezdetben egy függetlenített tanár feladata volt, de 1972-ben már szakember végezte a könyvtári munkát, aki aztán 18 évig vezette a Hajdúböszörményi Óvónőképző Főiskola Könyvtárát. Az állományt eredetileg is túlnyomó részben szabadpolcon helyezték el, ami lehetőséget adott a hallgatóknak, oktatóknak, használóknak, hogy maguk fedezzék fel a számukra szükséges irodalmat. Ez a gyakorlat a '70-es évek elején nagyon modernnek számított, mivel sok felsőoktatási könyvtár zárt raktárban tartotta állományának háromnegyed részét.

1979-ben a kollégium földszinti termeinek átalakításával új, 198 m² alapterületű könyvtár nyílt meg. Ezzel a bővítéssel nemcsak a szabadpolcon elhelyezkedő állományrészek nagyságrendje nőtt, de a 45 férőhelyes, korszerűen berendezett és mikrofilm-leolvasóval is felszerelt olvasóterem már a hazai és nemzetközi elvárásoknak is jobban megfelelt. Az 1996-ban kezdett hároméves bővítési periódus során jelentősen növekedett az olvasóter, kutatótermet és számítógépes szobát alakítottak ki, valamint egy 100 m²-es új raktárhelyiséget is kapott a könyvtár. Az olvasóterem a 2009-es és 2014-es kor-

1

2

1. A Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kari Könyvtár maig őrzi sajátos „kiskönyvtári” jellegét
2. A Zeneművészeti Kar egyhelyiséges könyvtára is megőrizte bensőséges hangulatát
3. A Műszaki Könyvtár napjainkban...
4. ...és a 60-as években

3

szerúsítések után is megőrizte egyedi hangulatát úgy, hogy közben megfelelően képes szolgálni a legújabb igényeket.

A felsőfokú zeneművészeti képzés 1966-ban indult meg Debrecenben. A sokáig mostoha körülmények között működő intézmény 1974-ben költöztetett be az Egyetem téri főépülettel szembeni új épületbe, ahol a főiskola könyvtára is otthonra lelt. Az egy helyiségből álló könyvtár a legkisebb a DEENK könyvtárai közül, de barátságos környezete és gazdag gyűjteménye a Zeneművészeti Karon folyó képzés máig megkerülhetetlen tényezőjévé teszi.

4

KÖNYVTÁRÉPÍTÉSEK

A Debreceni Egyetem intézményfejlesztési és beruházási programjai alapvetően meghatározták a könyvtár fejlesztési irányát. 1999 márciusában az oktatási miniszter elfogadta az egyetem intézményi fejlesztési tervét és az ezen alapuló beruházási programot. A fejlesztések és beruházások az egyes campusokon működő karok oktatási és kutatási folyamatának korszerű infrastrukturális feltételeit teremtették meg. E fejlesztési alapelvekből adódott, hogy a szakkönyvtárak is azon a helyen szolgáltatassák a könyvtári információt, ahol az adott tudományterület hallgatói és oktatói végzik munkájukat. A Kassai úton működő jogi, közgazdasági, társadalom- és egészségtudományi oktatási épületekkel egy időben kezdődött el 2001-ben a Társadalomtudományi Könyvtár építése Kálmán Ernő és Major György építészek tervei alapján. Az új épület átadására 2002 novemberében került sor. „A könyvtár rotundaszerű tömegét töretlen palástfal veszi körül, csak a földszinten található irodák és kiszolgálóhelyiségek nagy üvegfalai nyílnak az udvarra. Az első emeleti nagy olvasóterem és a három galériaszint megfelelő megvilágítását a rácsostartós tető alatt húzódó szalagablak biztosítja” – ismertették elképzeléseiket az építészek. Az 1750 m² alapterületű könyvtár mintegy 300 000 kötet befogadására al-

kalmas. Gyűjteménye a campuson működő karok (Közgazdaságtudományi Kar, Jog- és Államtudományi Kar, Informatikai Kar) információs igényeit szolgálja elsősorban. A könyv- és folyóirat-állomány kétharmada szabadpolcon kapott helyet, tükrözve az új könyvtárszakmai koncepciót. A korszerű infrastruktúrával rendelkező könyvtárban mintegy 160 ülőhely várja az olvasókat. A hálózati információs forrásokat és egyéb számítógépes szolgáltatásokat 50 nyilvános terminálon használhatják. Három kutatófülke és egy számítógépekkel felszerelt oktatóterem segíti az elmélyült könyvtárhasználatot, valamint a rendszeres felhasználóképzést.

A szakkönyvtári hálózat bővítésének újabb szakasza a Kenézy Élettudományi Könyvtár átadása volt, amelyre 2005 novemberében került sor. A könyvtárat is magába foglaló Élettudományi Központ épületegyüttesét Golda János és Szenderffy Gábor építészek tervezték. A könyvtár korszerű tanulmányi és kutatási feltételeket nyújt, 3550 m²-en 210 ülőhellyel, oktató- és multimédia-teremmel fogadja az olvasókat. A korábbi elhelyezéshez mérten jelentősen megnőtt a szabadpolcon elhelyezett dokumentumállomány: 40 000 kötet könyv és 1400 folyóiratcím kapott a megnyitáskor helyet közvetlen olvasói hozzáféréssel. Az állomány jelentősen bő-

vült, hiszen az orvosi gyűjteménybe bekerült az egyetem élettudományi, biológiai, kémiai és mezőgazdaság-tudományi szakirodalma is.

2006-ban került sor a HEFOP-pályázat támogatásával a főépületben működő Bölcsészettudományi és Természettudományi Könyvtár olvasói tereinek és könyvtárosi munkahelyeinek jelentős megújítására is. A projekt keretében mintegy 2000 m² átalakítása történt meg, amelynek elsődleges célja volt, hogy új, tágas, szabadon bejárható nyilvános tereket hozzunk létre a műemléki épületben, és megteremtjük a feltételeit a hagyományos dokumentumokhoz és elektronikus információforrásokhoz való hatékonyabb, gyorsabb hozzáférésnek. A korábban kizárólag raktárban elhelyezett állományból mintegy 25–30 ezer dokumentum került az újonnan kialakított 1500 fm szabadpolcra, és 330 olvasói munkahely korszerűsítésére nyílt lehetőség, amit az egyes terek funkcióinak átrendezése egészített ki.

1. A teljesen üveg északi falnak köszönhetően a Kenézy ÉTK épülete kitűnő fényviszonyokkal rendelkezik
2. A henger alakú könyvtár a Kassai úti campus egyik legjellegzetesebb épülete...
3. ...melynek belső kialakítása barátságos hangulattal várja látogatóit

ÚJ KÖNYVTÁRI TEREK

■ A DEENK stratégiai célja, hogy minden rendelkezésre álló eszközzel támogassa az egyetemen folyó oktatási, kutatási és tanulási folyamatokat. Fontos tehát, hogy reagáljunk az e területeken zajló változásokra, és elősegítsük a pozitív fejlődési irányok előrehaladását.

A felsőoktatásba újonnan belépő generációk eddigiektől eltérő igényei és szokásai a könyvtári terek – a fizikaiak éppúgy, mint a virtuálisak – kialakításában is új elvek érvényesítését teszi szükségessé, melyek a rugalmasság, az átrendezhetőség, a kreativitás és multifunkcionalitás fogalmaival írhatók le. Ezek mentén biztosítható, hogy az egyetemi oktatók, kutatók, hallgatók és külső felhasználók számára a könyvtár a jövőben is inspiráló környezet legyen, ami az elmélyült tudományos kutatáshoz, a kooperatív tanulási folyamatokhoz, a közösségi élményekhez és az aktív véleménycserékhez egyaránt megfelelő teret biztosít.

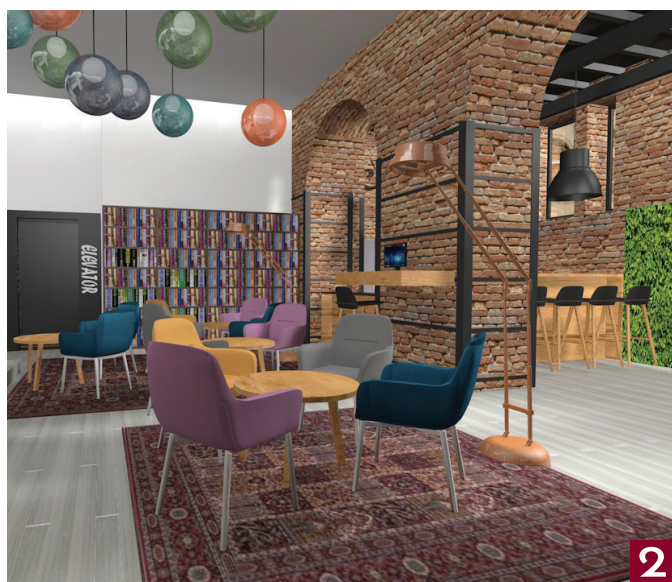
Ma már egyre inkább tudatosul bennünk, hogy a könyvtár egyszerre jelenti a polcokon sorakozó könyveket, amelyeket egyszerűen leemelhetünk és amelyekbe jólesően belelapozhatunk; az olvasótermek méltóság-

teljes csendjében a könyveket és laptopokat bújó hallgatókat és oktatókat; a zárt raktárak misztikus világát; a nyomtatott folyóiratok legfrissebb számainak ropogós lapjait; az otthoni karosszékünkben elérhető digitalizált ősnymutatványokat; több ezer online folyóiratot a legfrissebb tudományos eredményekkel; az egyre kifinomultabb kereséseket biztosító adatbázisokat és online katalógusokat; a hivatkozások gyűjtésére, rendszerezésére és irodalomjegyzék automatikus generálására alkalmas keretrendszereket; publikációs listákat és tudománymetria adatokat; e-learning tananyagokat; e-jegyzeteket; oktatók, kutatók nyílt hozzáférésű publikációinak gyűjteményét; és végül egy kellemes helyet, ahol bárki tartalmas kapcsolódásra lelhet.

A DEENK eddigi és további fejlesztéseinek középpontjában ezek a tényezők állnak, melyek együtt jelentik a jövő könyvtárát, azt a fizikai és virtuális teret, amelyet a felhasználók és könyvtárosok közösen keltenek életre.

1. A funkció nélkül maradt folyóiratszekrények helyén multifunkcionális tanulószobák kialakítására mutatkozik a legnagyobb igény a Kenézy ÉTK-ban (látványterv)
2. A BTEK duplumtára valódi közösségi térré alakítva szolgálhatja majd a jövő hallgatói generációját...
3. ...és tartalmas rendezvények színhelyévé is válhat (látványterv)

Encyclopædia Britannica

Encyclopædia Britannica

Encyclopædia Britannica

Encyclopædia Britannica

Encyclopædia Britannica

Encyclopædia Britannica

Encyclopædia Britannica

Encyclopædia Britannica

Encyclopædia Britannica

Encyclopædia Britannica

Encyclopædia Britannica

Encyclopædia Britannica

Encyclopædia Britannica

Macropædia
Knowledge
in
Depth
3

Macropædia
Knowledge
in
Depth
3

Macropædia
Knowledge
in
Depth
4

Macropædia
Knowledge
in
Depth
5

Macropædia
Knowledge
in
Depth
6

Macropædia
Knowledge
in
Depth
7

Macropædia
Knowledge
in
Depth
8

Macropædia
Knowledge
in
Depth
9

Macropædia
Knowledge
in
Depth
10

Macropædia
Knowledge
in
Depth
11

Macropædia
Knowledge
in
Depth
12

Olvasóter a Képző Elettudományi Könyvtárban

GYŰJTEMÉNYÜNK

A DEENK egyetemi könyvtárként az ország legtöbb karral rendelkező egyetemén folyó oktatást és kutatást szolgálja, nemzeti gyűjteményként a magyar kulturális örökség megőrzésében és közvetítésében játszik kiemelkedően fontos szerepet, míg nyilvános könyvtárként a regionális tudásközpont feladatát látja el.

Gyűjteményünket e szerepek alakították ki és a jövőben is e hármas kötelezettség mentén formálódik majd.

EGYEDÜLÁLLÓAN SZÍNES GYŰJTEMÉNY

A debreceni egyetemi képzés intézménytörténetileg változatos formáihoz idomuló összetett és folyton alakuló könyvtári rendszere 100 év alatt hozta létre a DEENK mára 6 millió dokumentumot számláló gyűjteményét, amely az ország második legnagyobb és egyik legsokoldalúbb információforrásává vált.

A gyűjtemény összetétele kifejezi és egyben segíti megvalósítani mindazokat a szerepeket, amelyeket a DEENK mint egyetemi és nemzeti gyűjtőkörű könyvtár játszik az egyetem, a város és az ország életében. A széles körű egyetemi kutatásokat tudománytörténeti munkákkal, friss szakirodalommal és forrásanyaggal látja el majd' minden tudományterületen. A 14 karon folyó oktatás szolgálatában tankönyvek, segédanyagok, a pedagógiai képzést szolgáló és módszertani munkák széles kínálata áll. Őrzi és láthatóvá teszi a nemzeti kultúra régi és modern alkotásait, felkínálva azt a köznevelés számára az iskolán kívüli oktatási formák kialakításához és minden polgár számára önmaga építésére és szabadidejének tartalmas eltöltésére. Információs és módszertani eszközöket kínál az élethosszig tartó tanulás támogatására.

Az itt található dokumentumok – a tájékoztatási szolgáltatással kiegészítve – a mindennapi élethelyzetek megoldásában is hasznos segítséget jelentenek, jogi, gazdasági, termékinformációs ismeretek, az egészséges életmódra, hivatali ügyintézésre stb. vonatkozó gazdag tudásanyag nyújtásával.

A tematikus sokoldalúságot műfaji sokszínűség egészíti ki: a szöveges dokumentumok dominanciája mellett jelentős értéket képviselnek a grafikai, zenei, videó- és kézirattellegű alkotások is.

A gyűjtemény részét képezik vásárolt és saját előállítású digitális dokumentumaink is, amelyek a kínálat szélesítésén túl az általános használhatóság lehetőségeit is bővítik. Számuk és arányuk fokozatosan növekszik oly módon, hogy jelen vannak már a gyűjtemény minden szegmensében a muzeális dokumentumoktól a helytörténeti forrásanyagként szolgáló folyóiratokon át a modern szakirodalomig és a helyi kutatási eredmények nyílt hozzáférését biztosító intézményi repozitóriumig.

Ez a változatos sokoldalúság teszi igazán egyedülállóvá a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár gyűjteményét.

1

2

3

4

5

1. Raktáraink őrzik az ország egyik legnagyobb folyóirat-gyűjteményét
2. Kotta a Zeneművészeti Könyvtárban
3. DVD-filmek a Médiatár polcain
4. Szépirodalmi ajánló
5. Irodalom- és nyelvtudományi gyűjtemény a BTEK-ben

KINCSEINK

A könyvtár törzsgyűjteményét különleges, kultúrtörténeti jelentőséggel bíró értékeinket őrző különgyűjtemények díszítik, melyek védelmét a DEENK legbecsebb kötelességei között tartjuk számon.

Állományunk legrégebbi, könyvművészeti szempontból legértékesebb részét a Régi könyvek tára őrzi. 1976-ban alakult, amikor külön gyűjteményrészként kezdték kezelni a korábban törzsállományba osztott, 1850 előtti muzeális kiadványokat. Mára a díszműtár mintegy 30 000 kötettel rendelkezik, melyek az ősnymtatványok korától egészen a kiegyezésig reprezentálják a debreceni, a magyar és az európai kulturális értékeket. A könyvritkaságokat és fontos kultúrtörténeti vonatkozásokat rejtő, védett raktárban őrzött állományt kiállítások és szervezett látogatások révén ismerhetik meg az érdeklődők.

A Médiatár elsősorban a köteles példányként érkező kottáknak (1952), majd hangzó és videoanyagoknak (1988) köszönheti létét. Ugyanakkor itt is érvényesült a korábbi korszakokra irányuló szisztematikus gyűjtőmunka: a régi kottagyűjteményben 19. és 20. század eleji első kiadások is megtalálhatók. Muzeális értéket képviselnek az 1820-as években a Diabelli által kiadott, merített papírra, nyomatos technikával készült kották, ahogy azok is, melyeket a Ricordi Kiadó jelentetett meg

az 1800-as évek második felében. Szintén védettséget élveznek a 78-as fordulatszámú régi művészlemez és Gulyás György karnagy hagyatékának dokumentumai. A Plakáttár mára másfél milliónál is több plakátot és aprónymtatványt tartalmazó állománya 1952-től épül, de az 1920–30-as évekből származó plakátok pótlólagos beszerzésével szinte az egész évszázad reklámvilágából, alkalmazott grafikai terméséből, film- és színházi plakátjaiból ízelítőt ad. A két világháború közötti plakátművészet terén is elismerést kivívó festőművészek, Pólya Tibor, Irsai István, Bánhidi Andor, Konecsni György műveitől napjaink gazdag plakát- és aprónymtatvány-terméséig színes képek és szöveges információk sokasága vall a századról.

Hagyatéki könyvtáraink gyűjteménytörténeti szempontból a dokumentumok legrégebbi csoportját alkotják, amelyek egykor megalapozták a könyvtár állományát és ma is a legértékesebb magját alkotják a gyűjteménynek. A nevezetes magánkönyvtárak többek között Révész Imre (1826–1881) református lelkész, a Magyar Tudományos Akadémia tagja és leszármazottai, a büdösközi gróf Dessewffy József (1771–1843) és családja, Csécsy Imre (1893–1961) író, a sajkazai báró Radvánszky Béla (1849–1906) művelődéstörténész, Vikár Béla (1849–1945) etnográfus, műfordító,

Oláh Gábor (1881–1942) költő és Juhász Géza könyv-hagyatéka. Hagyományosan a könyvtár őrzi és védi különgyűjteményekben az egyetem híres oktatóinak, professzorainak (Ország László, Benedek István, Szontágh Félix, Szodoray Lajos) egykori magánkönyvtárát is.

Az 1957-ben alakult, 25 000 dokumentumot magába foglaló kéziratári gyűjtemény több speciális részből tevődik össze. A legjelentősebb kollekción az egyetem történetéhez kötődő dokumentumok összessége, amelyben professzori hagyatékok, az egyetemi tudományos munkákat reprezentáló emlékkönyvtár, szakdolgozatok, disszertációk, a Debreceni Nyári Egyetem iratai, fotógyűjtemény és tárgyi emlékek kaptak helyet. Külön egy-

séget alkot az egyetemi könyvtár intézményi irattára. A tényleges manuscriptum gyűjtemény részben a nemzeti tulajdonba vett 17–19. századból származó kéziratos köteteket, részben a regionális körbe tartozó területekre vonatkozó kortárs kéziratokat tartalmazza. A színház-történeti gyűjteményrész a debreceni állandó színház könyvtárából származó, a 19. században használt kéziratos szöveggönyveket, szerepkiírásokat, opera-, operet- és más zenés előadások kottáit, valamint a nyomtatott színlapok csaknem teljes sorát tartalmazza. A Kézirattár ad otthont Nyíreő István több ezer darabos ex libris gyűjteményének, amely a 20. századi kisgrafika jeles alkotásaival büszkélkedhet.

A Szabadalom és szabványtár gyűjteményét mintegy 64 400 szabadalom, 80 000 szabvány, több mint 100-féle szabványgyűjtemény és szabványjegyzékek alkotják az 1952 és 1995 között érkezett köteles példányokból. A Termékinformációs dokumentumtár gyűjteményét a köteles példányként érkező, hungarikumnak minősülő használati műszaki dokumentumok alkotják.

1. Debrecenbeni kiadású könyv 1629-ből
2. Ex libris „Čs. Spolku sberatelů a Pratel”
3. Reklámpakát a '30-as évekből

A NEMZET KÖNYVTÁRA

A nemzeti gyűjtemény kialakulása az 1952-es kötelespéldány-rendeletre köthető, amely alapján minden magyarországi sajtóterméket archiválunk a könyvtár gyűjteményében. A későbbiekben többször változó szabályozás bővítette a szolgáltatott anyagok mennyiségét, körét és a hasznosítás módját. Mára a sugárzott műsorokon, filmekben, online elektronikus dokumentumokon kívül szinte minden típusú kiadvány, termék és dokumentum megtalálható a gyűjteményünkben.

A kötelespéldányok megjelenése nemcsak a gyűjtemény gyorsabb számbeli növekedését jelentette, hanem a könyvtár ezt a rendelet szellemével összhangban egy nemzeti gyűjtemény megalapozásának tekintette. Ehhez alakította gyűjteményépítési politikáját, és a mindenkorai lehetőségekhez mérten nagy hangsúlyt fektetett a muzeális dokumentumok, különösen a magyar kiadású vagy vonatkozású, valamint a helytörténeti értékkel bíró kiadványok, kéziratok gyűjtésére. E tevékenység az azal a kimondott céllal folyt, hogy az 1952 utáni modern könyvtermés előzménye is minél nagyobb teljességgel rendelkezésre álljon.

Egy 1960-as állományelemzés szerint az 1952 előtti magyarországi kiadványok megközelítőleg 75%-a már a gyűjtemény részét képezte. A könyvtár az antikvár és

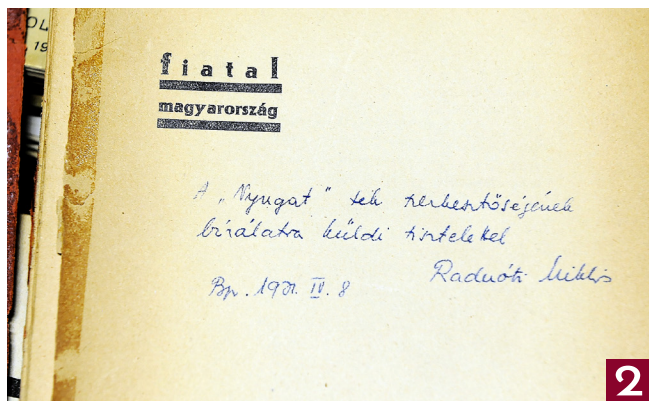
magánkönyvtár-vásárlásoktól, az Országos Könyvelosztó Központtól való igényléseken és a visszamenőleges állományfeldolgozáson át, a könyvtárak közötti cserével vagy mikrofilm-, majd digitális másolatokkal történő beszerzésig ezt követően is minden eszközt megragadott a hungarikaállomány teljesebbé tételére. E következetes állományépítő munka eredményeként az 1976-os könyvtári törvény nemzeti könyvtári jelleggel ruházta fel az akkori KLTE könyvtárát.

A nemzeti gyűjteménnyel kapcsolatos feladatok az évek során jelentősen módosultak. A kezdeti, elsősorban archiváló funkció egyre inkább eltolódott a szolgáltatás irányába. A nemzeti gyűjtemény egyre inkább mint egy összességében általános gyűjtőkörű egyetemi szakkönyvtárhálózat, valamint az Országos Dokumentumellátási Rendszer feladatait megalapozó és kiterjesztő lehetőség szerepel.

A nemzeti gyűjtemény nagy részben a hét szakterületi könyvtár törzsgyűjteményének összességében található, de egyes forrásuk vagy jellegük szerint jól elkülöníthető, speciális értéket képviselő, sajátos védelmet és szolgáltatást igénylő csoportjai különgyűjteményekben kapnak helyet.

A legkorábban elkülönülő egységek között szerepel a Periodikátár (1955), a Kézirattár, a Zeneműtár (1957) és a Plakáttár (1959), amelyet később a Régi könyvek tára (1976), különböző hagyatéki gyűjtemények, a Szabványok, szabadalmak és vállalati irodalom tára követett.

1. Szabványkatalógus a Műszaki Könyvtárban
2. Radnóti Miklós bejegyzése az Ujmódi pásztorok éneke c. kötet címlapján
3. Kötelesként őrzött napilapok kiszolgálásra előkészítve a BTEK-ben

DIGITÁLIS GYŰJTEMÉNYEK

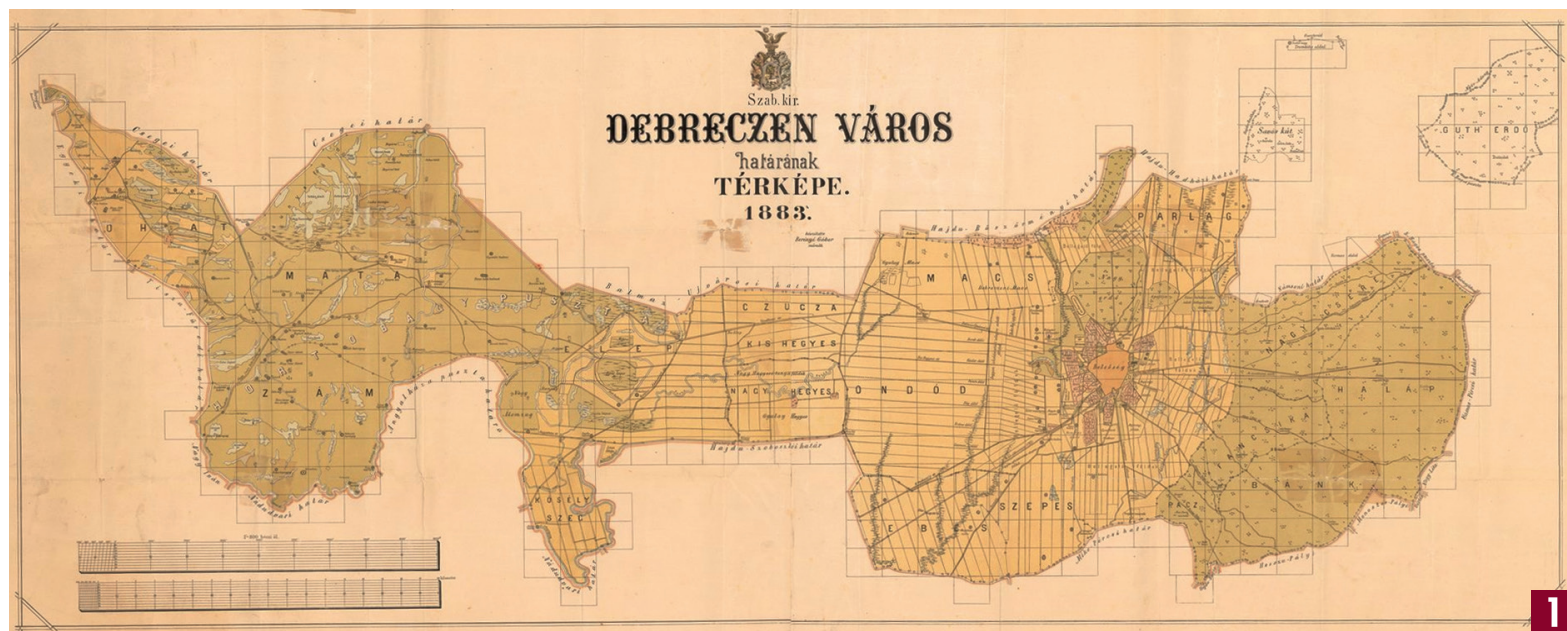
Az állomány speciális része a Digitális könyvtár. Egyik kiemelt feladatunk, hogy a könyvtár állományát képező országos és nemzetközi szinten is értékes, egyedi dokumentumok, védett gyűjteményrészek, hagyatékok, muzeális értékek közül – meghatározott szempontrendszer alapján – folyamatosan végezzük a legfontosabbak digitalizálását. Az ilyen típusú dokumentumok esetében a digitális másolat elkészítésével egyrészt óvjuk az eredeti forrásdokumentumot, másrészt szélesebb kör számára biztosítjuk a hozzáférés lehetőségét. E gyűjtemény építését a kezdetekkor elsősorban az állományvédelem és a helytörténeti kincsek feltárásának célja vezérelte, amihez mostanra az oktatást és kutatást támogató célok is egyre hangsúlyosabb szempontként adódnak hozzá. A folyóiratok digitális gyűjteményének építése már a legelső projekt során megkezdődött. Logikus döntésnek bizonyult a digitalizálást azon folyóiratokkal kezdeni, amelyek repertóriumait a megelőző évtizedek során a könyvtár munkatársai szisztematikus munkával már elkészítették. A repertóriumok adatai egy modern adatbázisba, a Tiszántúli folyóiratok repertóriumába konvertálódtak. A gyűjtemény ma három nagy részből áll: a debreceni, a régi magyar és az egyetemi folyóiratok gyűjteményeiből. Olyan értékes folyóiratokat tartalmaz,

mint a Kelet Népe vagy a Debreczeni Képes Kalendárium, a Magyar Museum és az Orpheus.

A másik legrégebbi digitális gyűjteményünk a régi kottáké, amely a színházi zenei műfajok – operák, vígoperák, daljátékok, operettek, balettek, pantomimek – elmúlt két évszázadban népszerű külföldi és hazai műveit, ritkaságait tartalmazza. Ezt a zenetörténeti és zenetudományi szempontból nagy jelentőségű kamarazenei kották egészítik ki.

A Debreceni színház színlapjai nevű gyűjtemény az 1862–1920 közötti korszak színlapjain keresztül a város színházi életét, a színház gazdag külső kapcsolatait és a debreceni kulturális élet egyéb szegmenseit is szépen megvilágítja. Az adatbázisban kereshetők többek között az előadott darabok rendezői, díszlettervezői, jelmeztervezői, esetleg karnagyai vagy vendégszereplői is. A Régi könyvek digitális gyűjteménye olyan régi nyomtatványokat tesz elektronikus formában elérhetővé, mint Thuróczy János Chronica Hungarorum című művének 1488-as brünni kiadása, de megtalálható benne az Europeana Travel projekt keretében digitalizált, magyar utazók tollából született útleírások gyűjteménye is.

A térképek digitális gyűjteménye szabadon hozzáférhető 18–19. századi, elsősorban debreceni és magyar-

országi vonatkozású térkép-különlegességeket őriz. Az Egyetemi Tanács jegyzőkönyvei és az egyetemi fotógyűjtemény pedig az egyetemtörténeti vonatkozású kutatások számára jelent egyedülálló forrásanyagot. Digitális gyűjteményünk történetének legújabb fejezete az egyetemünkön digitálisan született dokumentumok gyűjtése, megőrzése és széles körű láthatóságának biztosítása. A tudományos publikációk, hallgatói dolgozatok (diplomamunkák, szakdolgozatok, TDK-dolgozatok) és doktori disszertációk a digitális archívum gyűjteményeibe feltöltve megtekinthetők és használhatók a világ bármely pontjáról.

1. Debrecen térképe 1883-ból
2. A Magyar Musa letölthető évfolyamai a Digitális könyvtárban

Magyar folyóiratok és hírlapok

DEBRECENI EGYETEM FOLYÓIRATAI

- Az Egyetem
- Ethnographica et folkloristica Carpathica
- Könyv és könyvtár
- Magyar néprajz
- Magyar nyelvjárások
- Német filológiai tanulmányok
- Studia litteraria
- Studia Romanica
 - Bibliothèque de l'Étudiant
 - Bibliothèque Française
 - Hors série
 - Series Linguistica
 - Series Litteraria

DEBRECENI FOLYÓIRATOK

- A város
- Csokonai Lapok
- Debreceni Szemle (1927-1944)
- Debreceni Főiskolai Lapok
- Debreceni Képes Kalendárium
- Debreceni Szemle (1912-1915)
- Debrecen-Nagyvárad Értésítő
- Hitérítési tudósítások
- Hortobágy
- Kelet népe
- Magyar exilbrs
- Magyar Protestáns Egyházi és Iskolai Figyelmező
- Régi Magyar Levelek és

Bécsi Magyar Múza

► 1787

▼ 1788

▼ 1. füzet, 1788.01.02.

► [füzet letöltése](#)

[Új! esztendői ajándék: a gazdagoknak, a közép-sorsuaknak s szegényeknek / P.j. p.1-8.](#)

A gazdagságról és a szegénységről, a hívó szegények majd a mennyországban jobb sorsot érdemének.

[Teljes leírás](#)

► 2. füzet, 1788.01.05.

► [füzet letöltése](#)

► 3. füzet, 1788.01.09.

► [füzet letöltése](#)

► 4. füzet, 1788.01.12.

► [füzet letöltése](#)

► 5. füzet, 1788.01.16.

► [füzet letöltése](#)

► 6. füzet, 1788.01.23.

► [füzet letöltése](#)

► 7. füzet, 1788.01.26.

► [füzet letöltése](#)

Olvasószolgálat a Kassai úti Campus Könyvtárban

CSEND

SZOLGÁLTATÁSAINK

Az Egyetemi Könyvtárnak törekednie kell „az eredményes oktatás támogatására” és arra, hogy „az Egyetem műveltségterjesztő törekvéseit a könyvek útján minél távolabbi körben népszerűsítse az Egyetem falain kívül is...” – emelik ki évkönyveink már a '20-as években.

Azóta ugyan sok minden megváltozott, de a DEENK szolgáltatásait továbbra is ezen alapvető célok alakítják.

DET KÉRÜNK!

A DOKUMENTUMOK NYILVÁNTARTÁSA

Az egyetemi könyvtár alapítása idején az állomány feltárása, nyilvántartása egyéni rendszer szerint történt, amiben főleg az intézeti visszakereshetőség szempontja volt döntő. Az 1920-as évek elején elkészült decimális katalógust a betűrendes, később a helyrajzi katalógus kialakítása követte. E cédulakatalógusok már nagyban segítették a gyűjtemény nyilvántartását, szolgáltatását, használatát. Az évtized második felében a könyvtár saját gyűjteményének feltárása mellett elkezdte összegyűjteni a szemináriumok, klinikák, intézetek folyóirat- és könyvállományának szabvány szerinti összeírását, amit saját betűrendes katalógusába a lelőhelyek megjelölésével épített be.

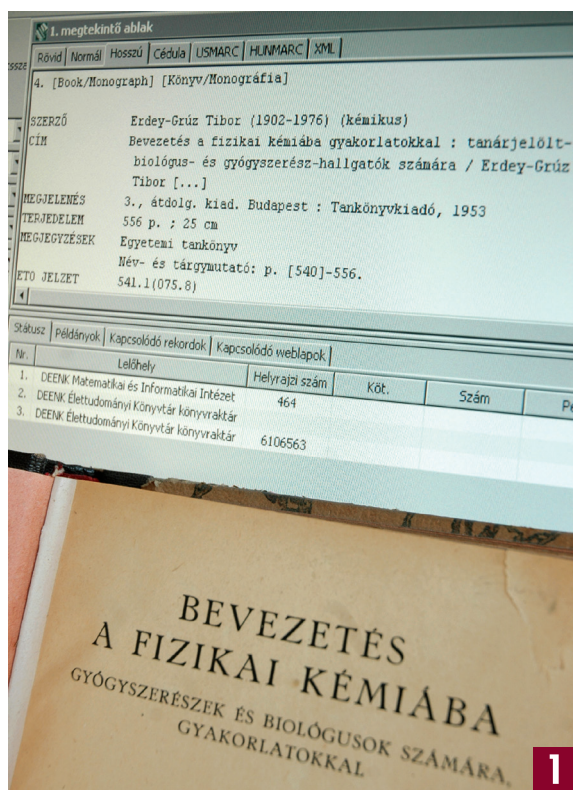
A háború utáni években a tudományok nagyméretű differenciálódása és a nyomtatott tudományos dokumentumok számának növekedése megkövetelte az állomány új szempontú feldolgozását. A különböző szak-katalógusok kialakítása 1957-ben kezdődött az egyetemi könyvtárban. A részkatalógusok (periodikakatalógus a folyóiratok és cikkek feldolgozására; sorozati katalógus; egyetemi emlékkönyvtári katalógus a debreceni egyetemi oktatók tudományos munkásságának reprezentálására stb.) nagymértékben segítették a tudományos és ismeretterjesztő munkát, míg az oktatás támogatására

különgyűjteményi katalógusok (Tankönyvtár, Olvasótermi, Marxista, Bibliográfiai, Díszművek, Régi könyvek katalógusa stb.) épültek.

Ma már érdekes adalék csupán, hogy néhány évtizeden át két különböző katalógus épült egy időben: az olvasói és szolgálati katalógus. Kezdetben gazdasági és állományvédelmi okokra hivatkozva, később már az olvasótársadalom nevelése céljából történt a szétválasztás. Az olvasóközönség számára rendelkezésre bocsátott katalógusok nem tartalmazhatták a teljes állományt, csupán válogatott anyagot szolgáltattak. Az új és fontosabb (szak)irodalom a jóval terjedelmesebb ún. „szolgálati” katalógusban volt megtalálható. Ehhez csak egyes professzorok, privilegizált olvasók fértek hozzá, de az ideológiai szempontok alapján kiválogatott zárolt anyagokat még ők is csak a könyvtár igazgatójának külön engedélyével használhatták.

A könyvtári állományhoz való széles körű hozzáférésnek a számítógépek megjelenése adott lendületet a '80-as években. 1983-ban elkezdődött a feldolgozó munka számítógépesítése, a könyv- és folyóirat-állomány „gépre vitele”. Az elektronikus katalogizálás egy évtized alatt kizárólagossá vált: a cédulakatalógusok építését az 1994-es évvel lezárták, 1995-től már csak elektroni-

kus módon történt meg a dokumentumok feldolgozása. Az olvasók a mindenki számára elérhető számítógépes katalógusból (OPAC) tájékozódhattak. 1996-ban 4 magyar könyvtár (KLTE, DOTE, DATE, Miskolci Egyetem) és a J. T. Safarik Egyetem (Kassa) könyvtára HUSLONET néven közös CD-ROM-hálózatot hozott létre, megkönnyítve adatbázisaik elérését. A DEENK 2001-es megszületése után az integrált könyvtári rendszer (Corvina) alkalmazása megkönnyítette a különböző székhelyű karok tudományos információval való ellátottságát. A közös katalógusba emelt állományadatok az online katalógus révén bárhol hozzáférhetővé váltak. Az elmúlt évek fejlesztései a tudományos információ-áramlás további akadálymentesítését valósították meg. A DEENK-ben őrzött sokszínű ismeretanyag már átlépte a könyvtár és az egyetem falait. Folyamatosan fejlődő online szolgáltatásaink, valamint az Országos Dokumentumellátási Rendszer biztosítja, hogy e széles spektrumú gyűjteményben őrzött tudás az ország valamennyi könyvtárhasználója számára elérhető és megismerhető legyen.

1. Könyv- és elektronikus katalógus rekordja
2. A BTEK cédulakatalógusa még ma is fontos eszköze a hatalmas gyűjtemény feltárásának

DOKUMENTUMSZOLGÁLTATÁS

Az egyetemi könyvtár mai értelemben vett könyvtárhasználati szabályzatát 1923-ban fogadta el a vallás- és közoktatásügyi miniszter. A használati szabályzat írásban rögzítette, hogy kik jogosultak a könyvtár szolgáltatásait igénybe venni, továbbá kitért az olvasóterem használatára és a könyvkölcsönzés előírásaira. A szabályzatban meghatározott könyvtárhasználók köre szinte megegyezik a mai felhasználóink közösségével, hisz az egyetemi polgárok mellett az alakuló könyvtári szolgáltatásokat ugyanúgy igénybe vehették a város lakosai, más oktatási intézetek tanulói, mint a hazai és külföldi könyvtárak.

A könyvtárhasználati szabályzatok az egyetemi szervezeti struktúra változásait és a felhasználói elvárásokat figyelembe véve időről időre megújultak. Ma a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár működését országos jogszabályok mellett egyetemi rendeletek, szabályzatok határozzák meg.

Bár az egyetemi könyvtár a nagyközönség előtt is mindig nyitva állt, az igények kielégítése során, akár a kölcsönözhető dokumentumok számát vagy hozzáférhető dokumentumok típusát vizsgáljuk, az egyetemen tanulók és oktatók mindig is elsőbbséget élveztek, és élveznek napjainkban is.

Az elmélyült tudományos munka biztosítására kialakított olvasótermekben a szabadpolcos állomány összetételét az egyetemi oktatómunka szakirodalmi követelményei határozták meg. 1967-ben egy társadalomtudományi és egy természettudományi kutatóterem létesült a hallgatók és kutatók magasabb szintű és korszerűbb információ elérésére és a kutatási feltételek biztosítására. Azokat a dokumentumokat, amelyekre a kutatás-oktatás céljából szüksége volt az olvasónak, de a debreceni könyvtárak egyikében sem volt fellelhető, „átkölcsönzéssel” biztosították. Ezeket az „átkölcsönzéseket” a mai könyvtárközi kölcsönzés alapjainak tekinthetjük.

A felhasználói igények és a tudományos információk hatékonyabb hozzáférése érdekében a 2000-es évek elején már a szabadon bejárható nyilvános terek kialakítása a fő célkitűzés. Az átalakítások eredményeként több tízezer dokumentum került ún. szabadpolcra, ami a hagyományos dokumentumokhoz, tanulmányi anyagokhoz való hatékonyabb, gyorsabb hozzáférés lehetőségét teremtette meg.

A 20. század utolsó évtizedeiben a könyvtári gépesítés új alapokra helyezte a dokumentumszolgáltatást is. 1996 szeptemberében indult el a számítógépes kölcsönzés a Voyager (később a Corvina) kölcsönzési moduljával, s

a cédulás kölcsönzési nyilvántartást elektronikus váltotta fel. A 2001-es könyvtári integráció eredményeként az addig különálló könyvtárakból egy korszerű, azonos színvonalon szolgáltató egységes könyvtári rendszer jött létre. A bibliográfiai adatbázis mellett közös olvasói adatbázis alakult ki, amelyben azonosak az olvasói típusok, de lehetőség van az adott intézményre szabott kölcsönzési politika meghatározására is.

Az utóbbi évtized fejlesztései szolgáltatásaink meghatározó részét függetlenítették a korábbi fizikai korlátoktól. Napjainkban a DEENK felhasználói egységes online felületen iratkozhatnak be, ellenőrizhetik kölcsönzéseiket, kérhetnek raktári dokumentumokat, hosszabbíthatnak lejáró határidőket és jegyezhetnek elő dokumentumokat. Az Országos Dokumentumellátási Rendszeren keresztül az ország legtöbb könyvtárának állományából online kölcsönzés indítható, az előfizetett és a könyvtár által készített elektronikus tartalmak pedig a nap bármelyik percében, a világ bármelyik pontjáról hozzáférhetővé váltak.

The screenshot shows the DEENK online registration interface. At the top, there's a header with the DEENK logo and navigation links. Below that, a search bar is visible. The main content area displays search results for 'Székelyi István'. On the left, there's a sidebar with filters for 'Szerző', 'Téma', 'Dátum', 'Forrás', and 'Típus'. The main results list shows several entries for 'Székelyi István' with details like 'Cím', 'Szerző', 'Tárgyszó', and 'Opók'. A red box with the number '2' is overlaid on the bottom right of the screenshot.

The screenshot shows the DEENK online registration interface. At the top, there's a header with the DEENK logo and navigation links. Below that, a login form is visible. The form has fields for 'eduld' (username) and 'jelszo' (password). A red box with the number '1' is overlaid on the bottom right of the screenshot.

The screenshot shows the DEENK online registration interface. At the top, there's a header with the DEENK logo and navigation links. Below that, a list of books is displayed. The list includes columns for 'Kölcsönzések', 'Lejárt dátum', and 'Hosszabbítás'. The books listed are 'Koroknai Zsolt', 'Véger Fibi', 'Edwards, Betty', 'König Frigyes', 'Edwards, Betty', 'Rubin, Gretchen', 'Fielding, Helen', 'Dolan, John', 'Edwards, Betty', and 'Bánki M. Csaba'. A red box with the number '3' is overlaid on the bottom right of the screenshot.

1. A DEENK online beiratkozási felülete
2. A DEENK által üzemeltetett ODR-kereső a hazai könyvtárközi kölcsönzés legfontosabb csatornája
3. Saját olvasói felületen láthatók a kölcsönzések, hosszabbíthatók a lejáró határidők

DIGITÁLISDOKUMENTUM-SZOLGÁLTATÁS

A könyvtári szolgáltatások között mindig is fontos szerepet töltött be a könyvtári állomány dokumentumairól való másolatok készítése szolgáltatási vagy állományvédelmi céllal. Az 1952-es éves jelentés örömmel számol be arról, hogy a „tervezett mikrofilm leolvasó készülék” megérkezett a kutatóterembe, így legalább a más könyvtárak állományából mikrofilmen megérkező szakirodalom olvashatóvá válik a kutatók számára. „Egész sereg szakanyagot csak mikrofilmen tudtunk a kutatók rendelkezésére bocsátani” – emelte ki a képi másolatok fontosságát a jelentés. Az ezt követő években súlyos és megoldatlan problémának tekinti a könyvtár vezetése a könyvfényképezés, a mikrofilmlabor hiányát. Csak 1957-ben sikerül beszerezni a legfontosabb eszközt ennek megvalósításához, amiről így számol be az éves jelentés: „A modern tudományos könyvtári tevékenység olyan feltételeit sikerült megteremteni, amelyekért az előző években minden erőfeszítésünk hiábavalónak bizonyult.” A labor megfelelő működéséhez szükséges további eszközök és karbantartás biztosítása azonban a devizafüggőség miatt csak nagy nehézségek árán oldható meg egészen az 1980-as évek végéig. A vezetés fontos előrelépésnek tekintette, hogy a könyvtár „fotografikus úton végzett folyóiratcikk-figyelőszolgálatot” indított el az intézetek számára 1959-ben.

A '70-es évek végétől a fénymásolás egyre komolyabb térnyerése következtében a fotokópiák száma fokozatosan csökkenni kezdett. A könyvfényképező 1996-os megszüntetésekor éves szinten már csak 100–200 db fotokópia készül, 1 millió lapoldal feletti xeroxmásolat mellett. Ma is a fénymásolat az olvasói dokumentum-másolás uralkodó formája, amit a DEENK felhasználói már önálló multifunkcionális fénymásolókon végezhetnek elektronikus olvasójegyük használatával.

A digitális technológia azonban e területen is olyan lehetőségeket teremtett, amelyek jelentős mértékben csökkentik a könyvtári dokumentumokhoz való hozzáférés korábbi akadályait. A digitalizálás technikai megalapozása – a legelső lehetőséget kihasználva, egy országos pályázat keretében – 1998-ban kezdődött el a KLTE könyvtárában. Már a kezdetekkor is elsődleges cél volt egy olyan komplex digitális könyvtár létrehozása, amely sokrétű keresést biztosít a felhasználók számára. Ebben az évben megtörtént a munka elindításához szükséges szkennerek, egyéb hardverek és szoftverek beszerzése, majd a megfelelő adatbázis és keresőfelület kialakítása. A rendszerszemlélet, a tervszerű gyűjteményépítés és az előző évtizedek eredményeire való erős építkezés jellemzi a digitalizálási folyamat kezdeti lépéseit: első körben olyan folyóiratok digitalizálása indult el, amelyekről a

megelőző évtizedek során folyóirat-repertóriumok készültek, és amelyek így az új technikai lehetőségek kihasználásával bibliográfiai adatbázissá épülhettek. Ebben az adatbázisban az adott folyóiratok cikkeinek címe, szerzőjére és esetleg egyéb indexelt adatokra (például tárgyszavakra) való keresés vált lehetségessé. Az adatbázisból – ekkor még szövegfelismertetés nélküli – digitális másolatok elérését közvetlen linkek biztosították. Később a színházi plakátok, a régi könyvek, valamint a régi kották adatbázisai is ezen az elven működtek.

Az egyetem Tanulmányi és vizsgaszabályzata, valamint az egyetem karainak rendelkezése alapján a diploma- és szakdolgozatok a DEA-ban archiválásra kerülnek, ahol meghatározott feltételek mellett (egyetemi számítógépekről) használhatók. A hatályos felsőoktatási törvény alapján a doktori disszertációk mind a DEA-ból, mind a partnerszolgáltatásokon (DART-Europe, OpenAIRE) keresztül nyíltan elérhetők mindenki számára. Az egyetemi oktatók, kutatók publikált eredményeit elektronikus formában a szerzők és kiadók jogainak maximális tiszteletben tartásával a lehetőségeket kihasználva szolgáltatjuk és tesszük nyíltan elérhetővé.

1. Modern könyvszkennер
2. A KLTE-könyvtár fotólaborja a '70-es években
3. A Debreceni Egyetemen született disszertációk a DART-Europe portálon

DART-Europe E-theses Portal

HOME ABOUT DART-EUROPE DOCUMENTS & DOWNLOADS RELATED ORGANISATIONS PARTNERS & BOARD

Start a new search
Enter terms
Search

Browse Results Search Browse Search History Marked List Results Feedback Help

Displaying records 1 - 15 of 2323 on page 1 of 155. [Browse again](#) | [Back](#)

1 2 3 4 5 6 Next » Last page »

Add to marked list

Mark	Title ▲	Author	Year	University	Collection
☐	"Bezúrettek a menny kapuin..." A vers mint imádság a XIX-XX. század fordulójának és a XX. század első felének lengyel és orosz költészetében „I am knocking on heaven's gates...” Poems as Prayers in Polish and Russian Poetry on the Turn of the 19-20th and in the First Half of the 20th Century	Czóvek, Ágnes	2008	University of Debrecen	University of Debrecen
☐	"Se emberi, se Angyal nyelvvel ki nem mondhatni!" A populáris barokk prédikáció retorikája mint a nyelv elégtelenségének tapasztalata "Cannot be voiced by nor angelic, nor human language". The rhetoric of popular baroque sermons as the experience of	Tasi, Réka	2007	University of Debrecen	University of Debrecen

OKTATÁS- ÉS KUTATÁSTÁMOGATÁS

A könyvtári tevékenységek történetét tekintve elmondható, hogy a könyvtárak az alapításukat követő évtizedekben a fennmaradásukért folytatott állandó küzdelem mellett a hagyományos szolgáltatások szakszerű kialakítására és bevezetésére koncentráltak: mindenek előtt kialakították könyvtárhasználati- és működési szabályzataikat.

1967-ben sor került a könyvtár szervezetének és szolgáltatásainak átfogó korszerűsítésére s a kutatói munkafeltételek jelentős bővítésére. Végbement a szakreferensi rendszer megszervezése. Az új munkakörök bevezetése jelentős minőségi fejlődést eredményezett a gyűjtő- és gyűjteményszervező munkában, a dokumentumok tárgyi feltárásában. Az egyetemi könyvtár új feladata közé tartozott a tanszékek, kutatók által igényelt témabibliográfiák készítése, melyet a megfelelő előképzettségű tudományos könyvtárosok alkalmazásával, majd a szakreferensi rendszer (1967) kiépítésével tudtak biztosítani. A tudományos munkát alkalmi és rendszeres irodalomkutatással, figyelőszolgálattal, fokozódó könyvtárközi kölcsönzéssel, a kutatási anyag előkészítésével és egyéb rendelkezésre álló eszközökkel segítették. A tudományos tájékoztatást segítette, a könyvtárban épített „figyelőkarton” szolgáltatás, amely más nagykönyvtárak

szerzeményezési jegyzékeinek, kiadói könyvjegyzékek rendszeres köröztetését jelentette.

Az 1950-es években megfogalmazódott az egyetemen született doktori értekezések és egyéb tudományos publikációk gyűjtésének gondolata (Egyetemi bibliográfia), ill. ezzel párhuzamosan hozzáfogtak a tiszántúli vonatkozású cikkek, tanulmányok gyűjtéséhez (Tiszántúli bibliográfia), repertóriumok készítéséhez. Az egyetemi könyvtár mellett a szakkönyvtárakban szintén nyomon követhetők a szakterületükhöz kapcsolódó bibliográfiák szerkesztése, sajtófigyelése. Az orvostudományi könyvtárban rendszeresen kiadták az új könyvek jegyzékét, gyűjtötték és közzétették a régió orvosi folyóiratokat gyűjtő könyvtáraiban található orvosi-biológiai periodikum jegyzékét.

A '70-es évek végén a könyvtárban elkezdődött a tudományos kutatáshoz szükséges elektronikus információk feltérképezése. 1982-ben az egyetemi könyvtár csatlakozott a berni DATA-STAR nemzetközi információs rendszerhez és a bécsi INIS nemzetközi nukleáris információk rendszeréhez, amivel lehetővé vált a tudományos nemzetközi adatbázisokban való kutatás.

A számítástechnika fokozatos térnyerése a tájékoztató munkára is hatással volt. Folyamatosan nőtt az álta-

lános tájékoztatásban a technikai jellegűek részaránya, mely egy dokumentum kikeresésétől egészen az OPAC használatának részletes bemutatásáig terjedt. A Kenézy Könyvtárban 1994-től rendszeressé vált a legújabb keresőtechnikákat és adatbázis-használatot oktató „Könyvtárhasználati kurzus” a DOTE orvostanhallgatói számára. Mára a DEENK több mint 50 kurzust és egyedi igényekhez igazított előadásokat hirdet az egyetem kutatói és hallgatói számára.

A tárgyak egymásra épülő tematikája az alapszintű könyvtárismerettől a tudományos kommunikáció, az

Kurzusok

▼ Egyetemi és Nemzeti Könyvtár - DEENK

▶ **Kurzusok**

▶ **Tréningek**

▼ **Kenézy ÉTK**

▶ **2014/15 01**

▶ **2013/14 2.félév**

▶ **2013/14 1. félév**

▶ **2012/13**

Library Informatics 2016/17

2

1. Az évente megrendezésre kerülő Open Access workshop plakátja
2. A DEENK kurzusai az e-learning keretrendszerben

információs írástudás és a publikálási folyamat megismertetéséig ível.

A DEENK stratégiai célkitűzései között kiemelt szerepet kap az egyetemen folyó kutatási-oktatási folyamat hatékony és komplex támogatása. Az egyetemi könyvtár elkötelezett a nyílt hozzáférés (open access) terjesztésében. A Berlini Nyilatkozat aláírásával a Debreceni Egyetem az elsők között csatlakozott a tudományos kommunikáció ezen új formáját hirdető mozgalomhoz. Könyvtárunk országos koordinátorként üzemelteti a nyílt hozzáférés magyar nyelvű oldalát (www.open-access.hu), és nemzeti kapcsolattartóként vesz részt az európai és globális open access hálózatban (DART-Europe, OpenAIRE, COAR). Az évente megrendezett workshop keretében tartalmas előadásoknak és véleményütköztetéseknek ad teret e növekvő fontosságú kérdésben.

A Debreceni Egyetem tudományos teljesítményének számbavételi helye – a törvényi rendelkezéseknek megfelelően – a Magyar Tudományos Művek Tára, azonban az adatok hitelesítésének forrása, a hatékony disszemináció, a teljes szövegekhez való hozzáférés és más ráépített szolgáltatások az egyetemi könyvtár által működtetett iDEa Tudóstérben valósulnak meg. A könyvtár az MTMT-be kerülő egyetemi adatok ellenőrzését adminisztrátori hálózat kiépítésével végzi.

AZ EGYETEMEN SZÜLETETT TUDOMÁNYOS MUNKÁK NYILVÁNTARTÁSA

■ Az egyetemen született tudományos munkák nyilván-
tartására – már egészen korán (1920-as évek) – az
egyetem történetéhez kapcsolódó éves beszámoló ösz-
szefoglalóiban találunk példákat. Az egyetem negyven-
éves fennállására (1954) az egyetem vezetősége önál-
ló – az egyetem oktatóinak publikációs tevékenységét
bemutató – bibliográfiai kiadvány szerkesztésével bízta
meg a könyvtárat. A rendszerezett tudományos munka
eredményei a '70-es évektől több évtizeden keresztül
nyomtatott formában Debreceni egyetemi bibliográfia
címmel jelentek meg.

Az egyetemi bibliográfia online katalógusának kialakí-
tása a korábbi évtizedekben elkezdett publikációs adat-
gyűjtési hagyományok felélesztésével, a publikációk
bibliográfiai adatainak online gyűjtésével, a nyomtatott
bibliográfiák archiválásával a '90-es években kezdőd-
ött. Az első adatbázis adatait a volt Debreceni Orvos-
tudományi Egyetem Annual Reports című éves jelen-
tésének publikációs fejezetein alapuló adatok, valamint
a volt Kossuth Lajos Tudományegyetem régi egyetemi
bibliográfiai adatállománya adta.

Az egyetemi kutatók publikációinak adatait tartalmazó
Publikációs adatbázis tervét 2003-ban fogadta el az
egyetem vezetése. 2006-ban az országban elsőként a

Debreceni Egyetemen jött létre intézményi repozitórium,
melynek egyik gyűjteményét a Publikációs adatbázisba
feltöltött bibliográfiai rekordokhoz kapcsolt teljes szöveg
adta.

2012-ben a DEENK kialakította a Debreceni Egyetem
valamennyi kutatója és kutatási egysége tudományos
profilját tartalmazó iDEa Tudóstér. A portál számos
igényt kielégítő infrastruktúrává fejlődött (adatbá-
zis-funkciók, statisztikai adatszolgáltatás, nyomtatott
bibliográfiák készítése, publikációs listák stb.), ami az
eredmények disszeminációja mellett központi tudás-
menedzselő szerepet tölt be. A Tudóstér 2013-tól ösz-
szekapcsolódik a Magyar Tudományos Művek Tárával.
Az iDEa-profilokból kinyert publikációs lista egyszerűen
feltölthető az MTMT oldalára, megkönnyítve a tudo-
mányos kutatómunka adminisztratív kötelezettségeinek
elvégzését.

A kutatási eredmények maximális láthatóságának biz-
tosítását a DEENK az adatbázisba feltöltött publikáci-
ók copyrightszerződéseinek átvizsgálásával támogatja.
Az adatszolgáltatási kötelezettséget az egyetem szená-
tusa által elfogadott szabályzat, a „Debreceni Egyetem
Szerzői jogi szabályzat és publikációs irányelvek” írja elő
a kutatók számára.

Üdvözljük az iDEa Tudóstérben a Debreceni Egyetem kutatóinak profiladatbázisában, ahol egy helyen láthatja és kezelheti tudományos munkásságának eredményeit.

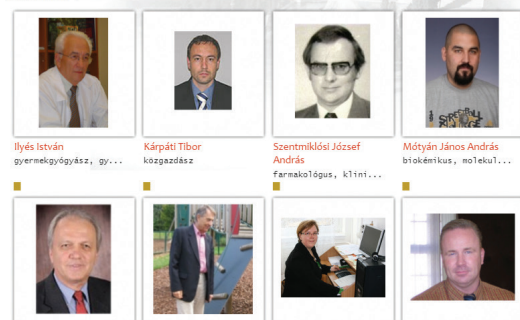
A Tudóstérben egyéni profilja van az egyetem kutatóinak, kutatási egységeinek és doktoranduszainak.

A profilok tartalmazzák a kutatók:

- személyes adatait (az egyetemi központi adatbázisból)
- intézményi affiliációját,
- oktatott tárgyait, témavezetését (a Neptunból),
- teljes publikációs listáját,
- valamint az ezekhez kapcsolódó statisztikai és tudománymetriai mutatókat.

iDEa profil: a Debreceni Egyetem bármely kutatója igényelheti. Az **igényléshez** jelentkezni be kell adni az azonosítójával (eduID), és töltse ki a megjelenő űrlapot.

KUTATÓK

Nyilvántartási szám: DEENK/2016.PL
Tárgy: Publikációs Lista

Jelölt: Bátfai Erika
MTMT azonosító: 10038303

Folyóiratcikkek

Idegen nyelvű közlemények tudományos folyóiratban (1)

Társ szerzős közlemények (1)

1. Bátfai, N., Bátfai, E., Pšenáková, I.: Jávácska One: Open Source Mobile Games to Revolutionize Education of Programming. JCSCS. 3 (2), 5-10, 2010.

Magyar nyelvű közlemények tudományos folyóiratban (11)

Első szerzős közlemények (4)

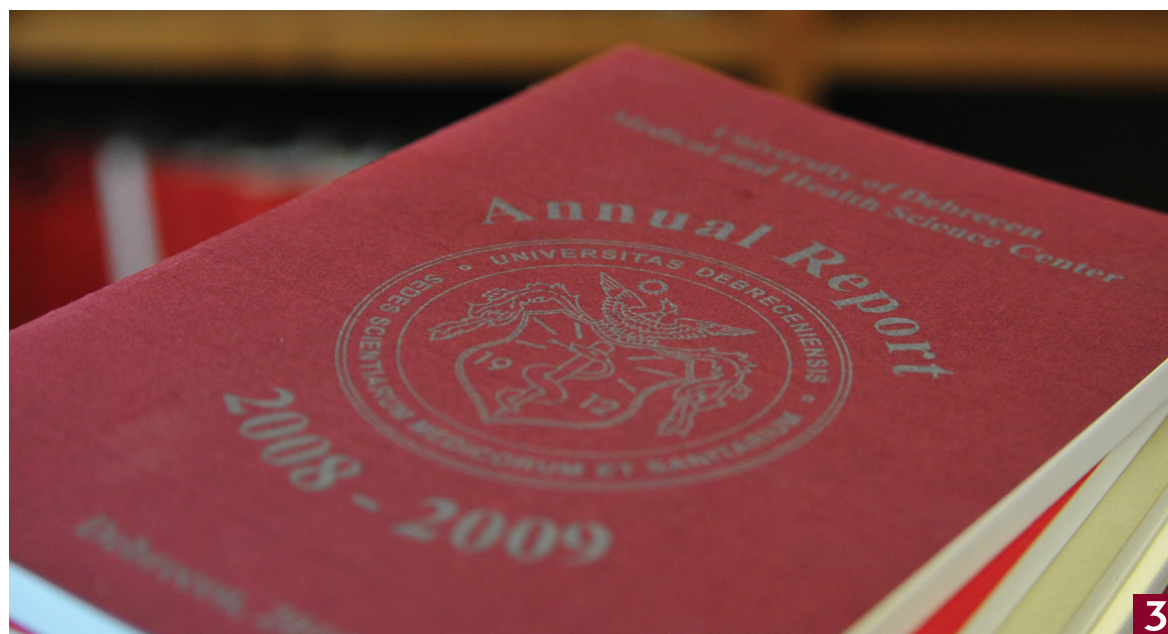
2. Bátfai, E., Bátfai, N., Körösi, K.: Az olvasás felvilágosít: azaz könyvtár a zsebben. Tud. Műsz. Tájé. 61 (9), 331-341, 2014.
3. Bátfai, E.: Webkatalógus OPAC-ban avagy az elektronikus dokumentumok katalogizálása. Könyvt. figy. 4, 773-787, 2003.
4. Bátfai, E.: Tudással tele ház - tudóstár. Inco. 8, 2002.
5. Bátfai, E.: Olvasói klub a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárától 2000 decemberében. Könyv és könyvtár. 22-23, 247-286, 2001.

Utolas szerzős közlemények (6)

6. Fehér, P., Bátfai, E.: Olvasunk! - digitálisan és/vagy papíron? problémák a digitális szövegtérítés körül... Léttünk. 4, 1-1, 2015.
7. Bátfai, N., Bátfai, E.: FerSML, szurkolói avatár a könyvtárban. Könyvt. Figy. 2011 (2), 2011.

Cím: 4032 Debrecen, Egyetem tér 1. • Postacím: 4010 Debrecen, PF. 39. • Tel.: (52) 410-443
E-mail: publikaciod@lib.unideb.hu • Honlap: www.lib.unideb.hu

2

3

1. Az iDEa Tudóstér kezdő oldala
2. A DEENK által adott hivatalos publikációs lista (PuLi)
3. Az orvosi karok éves publikációinak nyomtatott jegyzéke

A főépület építése 1929-ben

IDŐVONAL

1916

Az előzetes tárgyalásokat követően 1916. március 16-án született miniszteri rendelkezés dönt a debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem könyvtárának létesítéséről.

Fél évvel később, szeptember 29-én dr. Csige Varga Antal egyetemi könyvtárőr, megbízott igazgató bemutatja a könyvtár szervezeti és ügyviteli szabályzatának tervezetét, melyet hazai és német egyetemi könyvtárak szabályzatainak mintájára készített.

1917

A könyvtár március 9-i felterjesztésére a vallás- és közoktatásügyi miniszter hozzájárul ahhoz, hogy a város Simonffy utca 2/b-c sz. alatti bérházának II. emeletét átmenetileg a könyvtár céljaira használhassák. Az épületet a könyvtár 1917 őszén veszi birtokba.

Július 12-én az egyetemi tanács az egyetemi könyvtárban alkalmazandó decimális rendszert elfogadta és a 10 főszakot megállapította.

1918

Május elsején az Egyetemi Tanács ünnepélyesen megnyitja a könyvtár nyilvános olvasótermét. A könyvtár által bérelt helyiségekben emellett katalógustermet (100 fiókos katalógusszekrényel), tanári olvasótermet, raktártermet és két dolgozószobát is kialakítottak.

Az állomány gyarapítására szánt 25 000 korona mellett négy értékes könyvtár (a néhai Fülöp Adorján-féle könyvtár 3029 kötettel, Pecz Vilmos egyetemi tanár *classica philologia* könyvtára 2052 kötettel, Kriegsmann tübingeni egyetemi tanár büntetőjogi könyvtára 1344 kötettel és dr. Radvánszky Kálmán magyar történelmi munkákat tartalmazó duplumkönyvtára 2471 kötettel) megvásárlása alapozta meg a gyűjteményt, amely az év végén 14 201 kötetből állt.

1920

A már létező katalógus lemásolt céduláinak a 10 főszak szerinti szétosztásával létrejön a decimális katalógus.

Elindul a könyvtárközi kölcsönzés az egész évben nyitva tartó egyetemi könyvtárból.

1921

Elkészül a könyvtár duplumkatalógusa, elindul a könyvek új szakbeosztás szerinti átszámozása, megtörténik a könyvtár első rendszeres revíziója.

A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium rendelkezése egy új, modern könyvtári épület megalkotását tűzi ki célul, s megbízást ad az új könyvtári építkezés terveinek szükséges átdolgozására és kibővítésére.

Zajlik a költözés előkészítése: a már 80 000 kötetre rúgó állomány teljes revíziója, átcsoportosítása, átszámozása és a címtárak átírása mellett fontos szerepet kap az új építkezés befejező munkáinak tervezésében való részvétel is. Nyíreő István németországi könyvtárak építkezési és berendezési kérdéseit vizsgálja egy nyugat-európai tanulmányút keretében.

Az egyetem könyvtára teljes mértékben átköltözik az új épületbe. Nyíreő a könyvtári működés minden területére kiterjeszti az egyetemes tizedes osztályozást (ETO).

A könyvtár munkája a személyzet kis létszáma és az anyagi lehetőségek folytonos szűkössége mellett a háború okozta nehézségek (katonai behívások, a fűtés akadozása, a külföldi kapcsolatok elsovadása, ill. megszűnése, a német megszállás stb.) ellenére folyamatos, az állomány gyarapodása és feldolgozása nem szünetel.

Márciusban az egyetem központi épületének nagy részét – benne a könyvtárat is – a német hadsereg katonai célokra lefoglalja. A könyvtár működése megbénul, ősszel az olvasótermet be kell zárni.

Szeptemberben Nyíreő is elhagyja Debrecent, a könyvtár vezetését szeptember 28-án Szabó György veszi át. Elsődleges feladat az állomány mentése.

Létrejön az Orvostudományi Kar Könyvtára, mely 1949-ben veszi fel dr. Kenézy Gyula nevét. A könyvtár az ún. Kenézy-villa földszintjén kap helyet.

1928

1930–31

1932–33

1939–44

1944

1947

- 1951** ● A december 18-i törvényerejű rendelet a Debreceni Egyetemi Könyvtárat az országban a második teljes körű kötelespéldány-gyűjtőhellyé nyilvánítja. Megalakul a Debreceni Orvostudományi Egyetem.
- 1952** ● Megkezdődik az egyetemi könyvtár Plakáttárának működése. Ettől az évtől tartoznak a könyvtár gyűjtőkörébe a kották, innen számíthatjuk a zenei különgyűjtemény kezdetét.
- 1953** ● A Debreceni Mezőgazdasági Akadémia megnyitja kapuit a Böszörményi úton. Működését az egykori Magyar Királyi Gazdasági Akadémia könyvtári állományának egy részéből kezdi meg.
- 1954** ● Létrejön az önálló Periodika Osztály, megnyílik a nagy olvasóterem a főépületben, akkor még egy asztalsorral.
- 1955–56** ● A Mezőgazdasági Akadémia könyvtára végleges helyére költözik. A KLTE könyvtárában megnyílik a folyóiratolvasó, hírlapolvasó és a kutatószoba.
- 1957** ● Ez évben a könyvtár állománya egymillió egység fölé emelkedik (pontosan 1 010 373). Megkezdli munkáját az egyetemi könyvtár Kézirattára.
- 1958** ● Megkezdődik a könyvtárban a mikrofilm-feldolgozás és a hanglemezgyűjtés. Teljesen kiépül a könyvtár katalógusrendszere (betűrendes, szak- és tárgyi betűrendes katalógus). Újraindul az évkönyv kiadása Könyv és könyvtár címmel.
- 1965** ● Létrejön a mai Műszaki Könyvtár elődje, a Felsőfokú Építőgépezési Technikum könyvtára, melyet átmenetileg egy lelkes tanár irányít.

Létrejön a szakreferensi rendszer.

Az Orvostudományi Egyetem Kenézy Könyvtára önálló szervezeti egységgé válik, központi hatáskörrel.

Megalakul a Hajdúböszörményi Óvónőképző Főiskola könyvtára.

Létrejön a KLTE-könyvtár fordítóirodája.

Megalakul a Zeneművészeti Kar Könyvtára az Egyetem tér déli oldala mentén épült új épületben.

A könyvtári törvény a KLTE könyvtárát nemzeti könyvtári rangra emeli.

A KLTE-könyvtár állománya ez évben meghaladja a 3 milliót.
A DOTE a Kenézy-könyvtár rendelkezésére bocsátja az egész Kenézy-villát.

Megalakul a Fejlesztési és Informatikai Osztály.

Első lépések a debreceni Universitas megszervezésére. Önálló könyvtári osztály lesz a Periodika-, Zenemű- és Kézirattár.

Október 20-án Erich Kussbach, az Osztrák Szövetségi Köztársaság magyarországi nagykövete ünnepélyes keretek között megnyitja az Ausztria Gyűjteményt.

Megkezdődnek az első tantervbe integrált „Könyvtárhasználat” órák a Kenézy Könyvtárban.

Az 1994 után megjelent könyveket már csak az online katalógusba veszik fel.

• 1967

• 1971

• 1972

• 1974

• 1976

• 1980-81

• 1990

• 1991

• 1993

• 1994–95

2000

Január 1-jén létrejön a három egyetemet és három főiskolát integráló Debreceni Egyetem.

2001

Létrejön az integrált egyetemi könyvtári rendszer Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár néven. A könyvtár egységei: Agrártudományi Könyvtár, Bölcsészettudományi és Természettudományi Könyvtár (az addigi KLTE Egyetemi Könyvtár), Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kari Könyvtár, Kenézy Élettudományi Könyvtár, Műszaki Könyvtár, Zeneművészeti Könyvtár. Megkezdődik a Társadalomtudományi Könyvtár építése.

2002

Novemberben megnyitja kapuit a DEENK új könyvtára, a Társadalomtudományi Könyvtár a Kassai úti campuson.

2004

Az Egyetemi templom épülete, mely 1950 óta szolgált az egyetemi könyvtár folyóirat-, zenemű- és kéziratára helyként, visszakerül a református egyház tulajdonába.

2005

Átadják az új Élettudományi Könyvtár épületét, ősszel megkezdődik az orvosi gyűjtemény költöztetésének előkészítése.

2006

A Kenézy Könyvtár januárban beköltözik új épületébe, mely ekkortól viseli az Élettudományi Könyvtár nevet. Itt egyesül a Kenézy Könyvtár anyaga, a Kémiai Szakkönyvtár gyűjteménye, valamint a DEENK orvosi, biológiai, kémiai és mezőgazdasági témájú dokumentumai. Nagy átalakítási munkálatok a BTEK olvasótereiben.

Létrejön a könyvtár digitális intézményi repozitóriuma, a Debreceni Egyetem elektronikus archívuma (DEA). A Debreceni Egyetemi Kiadó a DEENK egy-sége lesz.

Létrejön a Publikációs adatbázis. A könyvtár állománya ez évben 5,5 millió dokumentum.

Központi szervezeti egységgé válik a könyvtáron belül működő Debreceni Egyetemi Kiadó. Létrejön az Egyetemi Múzeum a DEENK részeként.

A DEENK Minősített Könyvtár Díjban részesül.

Újjáalakul az iDEa Tudóstér. A korábbi Tudóstér és a Publikációs adatbázis összevonásával létrejön a kutatók és kutatóhelyek egységes profiladatbázisa, mely egyetlen platformon kínálja a kapcsolódó szolgáltatásokat.

Január elsején átalakul a DEENK szerkezete. Az addigi földrajzi alapú szerveződést funkcionális alapokon nyugvó struktúra váltja fel.

Újraszerveződik a könyvtár minőségirányítási rendszere, és a DEENK pályá-zatot nyújt be a Könyvtári Minőségi Díj elnyerésére.

2006

2008

2009

2011

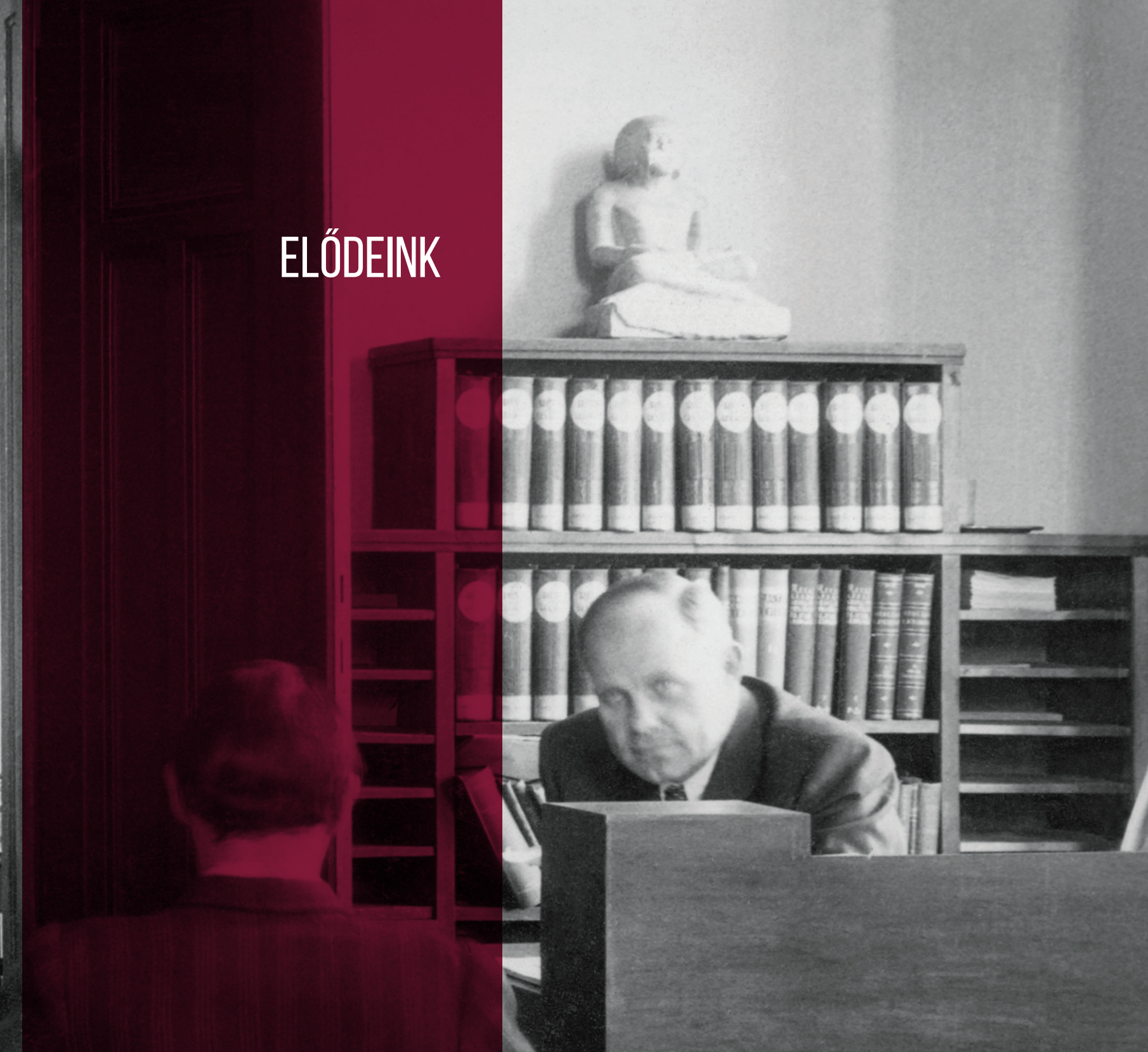
2013

2015

2016

ELŐDEINK

CSIGE VARGA ANTAL
az egyetemi könyvtár
első igazgatója
1916-1920

A budapesti tudományegyetemen folytatta jogi tanulmányait, ahol 1909-ben szerzett jog- és államtudományi doktorátust, majd néhány év múlva könyvtári szakvizsgát is tett. Közzolgálatát 1906-ban a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumban kezdte meg, és töltött be különböző munkaköröket.

1916. március 16-án nevezték ki a debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem alakuló könyvtárához könyvtárórré, és egyben az igazgatói teendők ellátásával is megbízták. Csige Varga Antal személyéhez fűződnek az önálló egyetemi könyvtár megszervezésének kezdeti alapozó munkálatai. Ő dolgozta ki a könyvtár első szervezeti és ügyviteli szabályzatának tervezetét, amelyet a könyvtári tanács el is fogadott. A két évig tartó előkészületek után az egyetemi könyvtár 1918. május 1-jén nyílt meg az olvasók előtt ünnepélyes keretek között, 10 000 kötettel. Cs. Varga Antal szakmai tudását és hozzáértését bizonyítja, hogy korát megelőzve az akkor Magyarországon még kevés helyen alkalmazott brüsszeli tizedes osztályozási rendszert vette alapul a könyvtár szakrendszerének kidolgozásakor, és a hazánkban akkor még szintén úttörőnek számító numerus currens raktározási rendszert vezette be a könyvtárban. Cs. Varga Antalt végig a könyvtár érdekeinek határozott képviselője jellemezte.

Mivel a Tanácsköztársaság idején tervezetet készített a debreceni magánkönyvtárak köztulajdonba vételéről, 1920-ban fegyelmi eljárást indítottak ellene, majd 1921. január 25-én felmentették könyvtáróri és megbízott könyvtárigazgatói állásából. Ezután Gyulára költözött, ahol a Békés vármegyei Szabadoktatási Bizottság titkárának nevezték ki.

Több „átmeneti” igazgató után Nyíreő István személyében a könyvtár gazdag szakmai tapasztalatokkal és tudással rendelkező igazgatót kapott, akinek 16 éves vezetése alatt az egyetemi könyvtár óriási fejlődésen ment keresztül. A Kolozsvári Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetemen szerzett jogi diplomát, de már egyetemi hallgatóként gyakornokként dolgozott az egyetemi könyvtárban. Klebelsberg kultuszminiszter több alkalommal küldte külföldi tanulmányútra a modern európai könyvtáráépületek tanulmányozására. Ennek köszönhetően vett részt az Országos Széchényi Könyvtár működésének átszervezésében. 1929-ben Debrecenben már a kész egyetemi könyvtár terveivel szembesült, de a Korb Flóris-sal kialakított jó szakmai kapcsolat révén még jelentősen tudott módosítani a belső elrendezést. A könyvtári építkezések mellett jelentős tudományos és oktatói tevékenységet is végzett. A könyvtárosképzést a szakma egyik legfontosabb kérdésének tekintette, ezért is indította el magántanári előadásait.

Fontosnak tartotta a nemzetközi jelenlétet, így felvette a kapcsolatot a hazai és külföldi könyves szakma szervezeteivel. 1932-ben sikeresen vezényelte le az akkor már 100 000 kötetet meghaladó állomány átköltöztetését.

A belső rend kialakítását kiterjesztette az adminisztrációra is, az iratok iktatására és archiválására szintén az egyetemes tizedes osztályozási (ETO) rendszert vezette be.

Az átköltözés után további tervek megvalósításán dolgozott. Ezekből az egyik legmaradandóbbnak a gyomai Kner Nyomdával kialakított kapcsolatot említhetjük, amely 1980-ig folyamatosan élt. A Kner-gyűjtemény ma is egyedülálló és felbecsülhetetlen értékű könyvművészeti és nyomda-történeti kollekciója könyvtárunknak. A megélénkülő szakmai közéletben is egyre több szerepet vállalt, 1935-től Szabó Györggyel együtt alapító tagjai a Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesületének. 1945 augusztusában a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárába helyezik át.

DR. NYÍREŐ ISTVÁN

mb. könyvtárigazgató

1929–45

KOVÁCS MÁTÉ
a művelődéspolitikus
könyvtárigazgató
1949–1956

Debreceni középiskolás évei után a Magyar Királyi Tisza István Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán magyar–francia szakon folytatta tanulmányait. Párizsban a Sorbonne hallgatójaként irodalomtörténeti és művészeti előadásokat hallgatott. Végzős egyetemistaként a Debreceni Egyetemi Könyvtárban gyakornokoskodott, s bekapcsolódott a nyári egyetem munkájába is. 1935 februárjától a debreceni Fazekas Mihály Főreáliskola tanára lett, majd 1938-tól az egyetem tanárképző intézetének gyakorlógimnáziumában tanított. 1944 után mint a Nemzeti Parasztpárt tagja és országgyűlési képviselője aktív politikusként kapcsolódott be a közéletbe. A Keresztury Dezső által vezetett Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium pedagógiai, illetve elnöki főosztályát vezette, majd a minisztérium államtitkáráként a művelődéspolitika és köznevelés újjászervezésén dolgozott.

A fordulat évét követően Kovács Máténak is távoznia kellett a minisztériumból, és a Debreceni Egyetemi Könyvtár megüresedett igazgatói állására kapott kinevezést. Igazgatósága idején, 1952-től törvényerejű rendelet értelmében a Debreceni Egyetemi Könyvtár teljes körű kötelese példány-gyűjtőhellyé, lényegében nemzeti könyvtári rangú intézménnyé emelkedett. Hét esztendő alatt a könyvtárban dolgozók száma megduplázódott, a könyvvállomány háromszorosára nőtt, elérte a milliós nagyságrendet. Munkatársai nemcsak főnököknek, hanem mesterüknek is tekintették. Kovács Máté a Debreceni Egyetemi Könyvtár igazgatójaként vált a hazai könyvtárügy vezéregyéniségévé. Tagja volt az Országos Könyvtári Tanácsnak, majd ő töltötte be az Országos Könyvtárügyi és Dokumentációs Tanács elnöki tisztét. Debreceni igazgatósága alatt évekig irányította az MTA Könyvtárának munkáját is. Ő kapott megbízást a tervezett Magyar Enciklopédia szerkesztésére. Mint verbeli pedagógus, lelken viselte a magyar könyvtáros-utánpótlás képzésének ügyét is.

1956-ban meghívást kapott az Eötvös Loránd Tudományegyetem Könyvtártudományi Tanszékének vezetésére, ahol másfél évtizeden át irányította az egyetemi szintű könyvtárosképzést, és tanította a jövődi könyvtárosok nemzedékét.

CSÚRY ISTVÁN

a méltó utód

1956–1980

Egyetemi tanulmányait 1940-től négy évig Eötvös-kollégistaként a Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészkarán folytatta, magyar és német szakon. Háborús események miatt Debrecenben tette le utolsó vizsgáit, és szerzett középiskolai tanári oklevelet. 1945 áprilisában a Debreceni Egyetemi Könyvtárban lett gyakornok. Ettől kezdve ennek az intézménynek volt a dolgozója, ahol különböző pozíciókat töltött be: volt tudományos kutató, osztályvezető, igazgatóhelyettes, majd 1956. október 8-tól igazgatói kinevezést kapott. Bár nem hivatalosan, de ténylegesen már 1947-től – a könyvtár igazgató nélkül maradása miatt – elődje, dr. Kovács Máté 1949-ben történt hivatalba lépéséig is ő látta el a vezetői feladatokat. A könyvtárak háború utáni gyűjteményi és működésbeli problémái nagy nehézségek elé állították a tudományos kutatást, ami arra ösztönözte, hogy minden erejét gyakorlati könyvtárosi hivatására összpontosítsa. Azok soraiba lépett, akik tollal és kutatómunkával is elsőként járultak hozzá az 1945 utáni magyar könyvtári intézményrendszer felépüléséhez. Pályájának 1965-ig terjedő első szakaszát az egyetemi könyvtár alapfunkcióinak, horizontális szervezetének, szolgáltatásainak, gyűjteményeinek, katalógushálózatának kiépítése és az ezekhez kapcsolódó elméleti tevékenység jellemzi. Nagyjából 1965 a mérföldköve annak az időnek, amikor az eredmények már megértették a nivóváltás szükségességét és minőségileg is új célok kitűzésének lehetőségét. Csúry István könyvtárosi pályájának legjelentősebb eredménye annak az 1966. évi reformtervezetnek a kidolgozása és megvalósítása, amely átfogja a könyvtárosi munka minden területét, és melynek leglényegesebb eleme a szakreferensi rendszer kiépítése. Az egyetemi könyvtár falain túlmutató együttműködési törekvései az egész Tiszántúl tudományos információellátásának javítását szolgálták: ebben az időszakban született például megegyezés az egyetemi és megyei könyvtár helyismereti tevékenységének időhatáraitra vonatkozóan, melynek értelmében az egyetemi könyvtár a Református Kollégiumi Nagykönyvtárral együttműködve végzi a regionális irodalom retrospektív gyűjtését és feltárását 1945-ig, a megyei könyvtár pedig az ezt követő évek vonatkozásában. Közéleti szereplése nagyrészt a könyvtárügyhöz kapcsolódott. Tagja volt az Országos Könyvtárügyi és Dokumentációs Tanácsnak, az UNESCO Nemzeti Bizottság Könyvtári Albizottságának, elnöke a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Bibliográfiai Bizottságának. E testületekben sok kezdeményezést indított útnak, tervek, kongresszusi referátumok készítésével nemegyszer országos és nemzetközi könyvtári problémák megoldásában működött közre.

GOMBA SZABOLCSNÉ
LÁBOS OLGA
főigazgató
1981-1995

Egyetemi tanulmányait a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán folytatta, ahol magyar-történelem szakos tanári diplomát szerzett. 1962-től lett az egyetemi könyvtár munkatársa, ahol először hálózati referensként dolgozott, majd a Folyóiratosztály, később a Gyarapítási osztály munkáját irányította. Több éven keresztül főigazgató-helyettesként segítette Csúry Istvánt. 1981-től főigazgatóként szervezte a könyvtár tevékenységét. Vezetése alatt kezdődött el a könyvtár életében egy teljesen új szakasz, az informatikai infrastruktúra kiépítése és a könyvtár számítógépesítési folyamatának elindítása.

„Második nemzeti könyvtárunk katalóguscédulákat forgató, kézi vezérlésűből számítógép koordinálta intézménnyé vált” – fogalmazta meg egy interjúban. Európai viszonylatban is nagy érdeklődést keltett az a fejlesztés, amely a Mellon Alapítvány segítségével öt felsőoktatási könyvtár számára tette lehetővé CD-ROM-ok hálózati használatát Debrecenben, Miskolcon és Kassán. Magyarországon egyedülálló kezdeményezésként megvalósította a bibliográfiai adatok cseréjét a washingtoni Library of Congress és a KLTE Egyetemi és Nemzeti Könyvtár között. Nevéhez fűződik az egyetemi könyvtár jelentős területi fejlesztése: a Zeneműtár, Periodikatár és a Kézirattár korszerű elhelyezése az Egyetemi templomban. Főigazgatói tevékenysége alatt nagymértékben szélesedtek a könyvtár külföldi kapcsolatai: folyamatosan bővítette az osztrák külügyminisztérium ajándékként érkezett Ausztria Gyűjteményt.

Szervezői ügyességének eredményeként jött létre 1968-ban a Könyvtáros Egyesület Hajdú-Bihar Megyei Szervezete, amelynek előbb titkára, majd másfél évtizedig elnöke volt. Tagja volt a Magyar Könyvtárosok Egyesülete országos elnökségének és a Könyvszakmai Szövetség elnökségének.

1967-ben szerzett középiskolai tanári oklevelet magyar-német szakon a Kossuth Lajos Tudományegyetemen. 1970-ben csatlakozott az egyetemi könyvtár kollektívájához mint szakreferens. 1977-től a Könyvbeszerzési osztály vezetője lett, majd 1981-től főigazgató-helyettesként segítette Gomba Szabolcsné munkáját. 1995-től az integráció évéig főigazgatóként tevékenykedett.

Az Egyetemi és Nemzeti Könyvtár különböző munkaköreit betöltve részese volt a könyvtár modernizációs tevékenységének. A Gomba Szabolcsné főigazgató mellett végzett hosszú helyettesi időszak alatt igyekezett mindenben a vezető segítségére lenni. Ebben az időszakban számos eredmény és probléma egyszerre volt jelen a könyvtár életében: küzdelem az állandó helyhiánnyal, szükségraktárakba költözés, az Egyetemi templom könyvtári átalakítása, a könyvtári számítógépes rendszer bevezetése, az Ausztria Gyűjteménynek az egyetemre kerülése. Nagy előrelépésnek számított ugyanakkor az állományvédelem terén a lopásgátló berendezés, az egyponstos ellenőrzés bevezetése és ennek nyomán a könyveknek a szükséges kóddal történő ellátása. Elvégeztek egy komplex preventív konzerválási eljárást a régi és ritka könyvek védelmében. Sikert értek el abban, hogy az új könyvtári törvény az intézmény nemzeti könyvtári státusát megtartsa. Az integrált könyvtári rendszer bevezetése példászerűen haladt előre, a könyvtár munkatársai végezték el a szoftver magyarra fordítását, a magyar szabványokhoz igazítását. Az itt elért eredmények alapján választotta több magyar könyvtár ezt a rendszert, lehetővé téve ezáltal az adatcserét és ennek eredményeként az Országos Dokumentumellátó Rendszerben való vezető szerep elérését. Tagja volt az OTKA Könyvtári Bizottságának, az NKA Könyvtári Szakkollégiumának, az ODR Bizottságnak, elnöke az EISZ Bizottságnak, szakértőként több minisztériumi feladatot is kapott.

LÉVAY BOTONDNÉ
BÖÖR IRÉN
főigazgató
1995-2000

**BALÁSSY MIKLÓSNÉ
FERENCZY KLÁRA**

könyvtárvezető
DOTE Kenézy Könyvtár
1947-1970

Balássy Miklósné, akkori nevén Mocsáry Istvánné 1947-ben kapott megbízást a frissen alakult orvoskari könyvtár könyvtárosi teendőinek ellátására. Könyvtárosi képesítéssel nem rendelkezett, viszont két nyelven is kiválóan beszélt. Angol és német tudása fontosabbnak tűnt a kar számára a könyvtárosi ismereteknél, hiszen az orvosi szakirodalom legnagyobb része már akkor is idegen nyelven jelent meg. A frissen alkalmazott munkatársra várt a folyamatosan gyarapodó könyvtári állomány rendezése, az alkatalógus létrehozása és a könyvtár adminisztratív teendőinek ellátása. A könyvtár szakmai irányítását először Törő Imre professzor végezte, majd őt váltotta Skutta Árpád, Szodoray Lajos és Adler Péter. 1949-ben a könyvtár megkapta a néhai Kenézy professzor üresen álló villájának egy részét, és fokozatos fejlődésnek indult. Nemcsak a gyűjteménye gyarapodott, de létszáma is emelkedett. Így jutott energia arra, hogy a klinikák és intézetek dokumentumállományát fokozatosan szabályos könyvtári nyilvántartásba vegyék, valamint megszülessenek a katalógusok. Balássy Miklósné nyugdíjba vonulása után is hasznos és aktív tagja maradt a könyvtárnak.

JABLONKAY ANDRÁS

könyvtárvezető
DOTE Kenézy könyvtár
1971-1978

Jablonkay András 1969-ben szerzett orosz-angol szakos középiskolai tanári diplomát a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán. Végzése után rögtön könyvtárosi állást kapott a Kenézy Könyvtárban, majd 1971-től a könyvtár vezetésével bízták meg. Ezzel együtt a könyvtár végre önálló jogállást is kapott. Jablonkay András jelentős célokat tűzött ki maga elé: a szakirodalmi tájékoztatás megvalósítását akarta megvalósítani. Ennek érdekében különös gondot fordított a katalógusszerkesztésre, a szóbeli tájékoztató munkára, valamint a tudományos kutatómunkát segítő irodalomkutatásokra. A tájékoztató szolgáltatás fejlesztését segítette elő az „Új könyvek” című kiadvány elindítása, amely a hasonló kiadványoktól eltérően a címléírás és a lelőhelyen kívül analitikus, annotált tartalmi információt is adott. Ennél is nagyobb szabású vállalkozás volt a „Klinikai Téka”, amely az orvostudományi egyetem folyóiratjegyzékét közölte havi gyakorisággal, tárgyszójegyzékkel ellátva. Jablonkay András aktívan bekapcsolódott az orvosi könyvtárak szakmai életébe, 1974-ben országos konferenciát is szervezett.

1974-ben a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán szerzett történelem-francia szakos középiskolai tanári oklevelet. Végzés után a Francia Tanszék tudományos munkatársa lett. 1978-ban pályázat útján elnyerte a Debreceni Orvostudományi Egyetem Központi Kenézy Könyvtár igazgatói állását, majd 2001. január 1-jétől a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár főigazgatója lett. Könyvtárigazgatóként a hazai orvosi könyvtárak között elsőként vezette be a modern információszolgáltatásokat, így például a CD-ROM-, az online, az internet- és hálózati lehetőségeket. Fontos eredménynek számít, hogy az 1994/95-ös tanévtől kötelező tárgyként beépült az orvostanhallgatók tantárgyi hálójába a könyvtár-informatika.

A 2001-ben megalakult integrált könyvtár főigazgatójaként nevéhez fűződik az Egyetemi és Nemzeti Könyvtár egységes integrált hálózatának kiépítése, jelentős digitális könyvtári programok elindítása, valamint az új könyvtári rendszerben a minőségi, azonos elvekre és munkafolyamatokra épülő könyvtári munka megalapozása. Az egyetem fejlesztésének megfelelően dolgozta ki a könyvtár szakgyűjteményeinek korszerűen működő szakkönyvtárrá alakítását. Sikeresen vezényelt le két könyvtári beruházást: 2002-ben a Társadalomtudományi, majd 2005-ben a Kenézy Élettudományi Könyvtár nyitotta meg kapuit. Jelentős korszerűsítést sikerült elérnie a főépületben is, ahol a cél új, tágas, szabadon bejárható terek kialakítása volt. 2003-ban országos könyvtári stratégiai célként fogalmazták meg az információhoz való hozzáférés biztosításának növelését. E célkitűzések egyik fontos eleme volt az Országos Dokumentumellátási Rendszer fejlesztése és kiteljesítése. Fontos célnak tekintette a könyvtári tartalomszolgáltatás dinamikus fejlesztését. A Debreceni Egyetem Elektronikus archívuma (DEA) koncepcióját a Könyvtári Bizottság 2005-ben fogadta el, és azóta már több fejlesztésen ment keresztül jelentős pályázati források elnyerésével. Virágos Márta a könyvtár vezetőjeként elsőként csatlakozott a minisztérium által elindított könyvtári minőségfejlesztési programhoz, melynek eredményeként a DEENK elsőként nyerte el a „Minősített Könyvtár” kitüntetést. Több hazai és nemzetközi fórum aktív tagjaként (EAHIL: European Association of Health Information Libraries, LIBER: Ligue de l'Association des Bibliothèques Européennes de Recherche, COAR: Coalition of Open Access Repositories, EKK: Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma, IKSZ: Informatikai és Könyvtári Szövetség) végzett és végez elnökségi és könyvtártudományi tevékenységet.

VIRÁGOS MÁRTA

könyvtárvezető
DOTE Kenézy Könyvtár
1978-2000

főigazgató
DEENK
2001-2013

főigazgató-helyettes
DEENK
2013-2015

BILINGSI LAJOS
könyvtárvezető
DATE Agrártudományi
Könyvtár
1966-1990

1966-ban került az Agrártudományi Egyetem könyvtárába, és egészen 1990 végéig igazgatóként dolgozott ott. A könyvtár állományát elődjétől meglehetősen rendezetlen állapotban vette át. Gondos irányításával a munkatársak feltárták, rendszerezték a meglévő állományt, melyet az elkövetkező időszakban folyamatosan és tervszerűen gyarapított, mindig szem előtt tartva az intézményben folyó oktatás és kutatás igényeit. Vezetése alatt alakult ki a korszerű, modern könyvtári elrendezés, a szabadpolcos rendszer. Nagy gondot fordított az olvasókkal való foglalkozásra, a hallgatók könyvtárismereti oktatására és a felsőbb évesek szakirodalmi tájékoztatására. 1990-ben a könyvtárban elkezdődhetett az a bővítés, amelyet már a '70-es években felvetett és kezdeményezett, és amelyet szakértőként segített. A könyvtárosság számára nemcsak munka volt, nemcsak egy szakma, hanem valóban hivatás, vagy ahogyan ő fogalmazta: „A könyvtár hivatása, hogy otthonos »szolgáltatóház« legyen, ahová tudásukban gyarapodni, ízlésükben finomodni, emberségükben fényesedni térnek be az olvasók.” Ennek szellemében tevékenykedett egész életében.

LÁZÁR IMRE
könyvtárvezető
Hajdúböszörményi
Óvónőképző Főiskola
Könyvtára
1972-1990

Kezdetől fogva fontosnak tartotta a megfelelő könyvtári állomány és szolgáltatás kialakítását. Munkásságának köszönhető a korszerű szabadpolcos gyűjteményelrendezés, ami az 1970-es évek elején nem nagyon létezett a felsőoktatási könyvtárakban. Sikeresen harcolt azért, hogy a könyvtár alapterülete jelentősen bővüljön, ennek köszönhetően egy új könyvtári szárny nyílt 1979 decemberében. Az általa készített gyűjtőköri szabályzat alapján szervezte meg a felsőoktatási intézmény típusának megfelelő pedagógiai, pszichológiai és szak módszertani anyag beszerzését. Irányításával már 1973-tól elkezdtek a könyvtári szabványok előírásait követő címléírások készítését, katalógusok építését, lehetőséget adva arra, hogy pontos, az állományt jól feltáró alapkatalógusok tájékoztassák a könyvtárhasználót. Fontosnak tartotta az oktató-nevelő, tudományos és tanulmányi munka támogatásán túl a sokoldalú nevelést, a látókör szélesítését, az ízlés- és személyiségformálást és az ezt segítő szépirodalmi, művészeti, ismeretterjesztő anyagok beszerzését.

A Debreceni Tanítóképző Főiskola népművelés-könyvtár szakán 1972-ben végzett. 1991-ben a Kossuth Lajos Tudományegyetem művelődésszervező szakán egyetemi diplomát szerzett. 1981-ben kezdte munkáját a DTF Óvónőképző Intézetében, a mai DE Gyermeknevelési és Felnőttképzési Karon feldolgozó könyvtárosként. 1992-ben nevezték ki a könyvtár megbízott vezetőjének, ezt a feladatot nyugdíjazásáig, 2009-ig töltötte be. Elődje, dr. Lázár Imre munkáját folytatva – a könyvtár állományának gyarapítását tágan értelmezve valamennyi szakterület irodalmát igyekezett oly módon gyarapítani, hogy az az oktatás színvonalát emelje. Ennek köszönhetően az új szakok bevezetése zökkenőmentesen történt, mert az alapirodalom azonnal az oktatók, hallgatók rendelkezésére állt. A korszerű igények kielégítésére fejlesztette a könyvtár számítógépes szolgáltatásait. Az integrációval elindult a számítógépes könyvtári rendszer alkalmazása is a könyvtárban, az ehhez szükséges továbbképzések koordinálását, a szakirodalom feldolgozását irányította. A lehetőségekhez mérten igyekezett a könyvtár alapterületét növelni, mivel a gyorsan bővülő állomány és az emelkedő hallgatói létszám ezt szükségessé tette. A szabadpolcos rész két alkalommal bővült átalakítások eredményeként, valamint két raktárhelyiséggel is növekedett könyvtáruk. A hallgatók könyvtári ismereteinek fejlesztésére minden lehetőséget megragadott, akik ennek köszönhetően hasznos ismereteket kaptak, amelyeket szakdolgozatírás, kutatási munkáik során jól kamatoztathattak.

GABÁRTI CSABÁNÉ

könyvtárvezető
Hajdúböszörményi
Pedagógiai Főiskola
Könyvtára

1992-2009

BERÉNYI ERNŐNÉ
könyvtárvezető
DEENK
Társadalomtudományi
Könyvtár
2002-2007

Berényi Ernőné (Varga Ibolya Katalin) 1968-ban végzett a Debreceni Tanítóképző Intézet népművelés-könyvtár szakán. 1996-ban a Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán művelődési és felnőttképzési menedzser diplomát szerzett. 1974-ben került a Kossuth Lajos Tudományegyetem könyvtárába, ahol különböző munkakörökben dolgozott. 1980-tól a Szakreferensi és bibliográfiai osztályra került, ahol teljes munkaidőben bibliográfiai munkát végzett. A tiszántúli időszaki kiadványok feldolgozása mellett az egyetem kutatóinak szakirodalmi és publicisztikai munkásságát feltáró Debreceni egyetemi bibliográfia retrospektív és kurrens köteteinek összeállítását és szerkesztését végezte. A bibliográfiai munka folytatása mellett 1995-től osztályvezető-helyettesként az osztály operatív irányítását is végezte. 2000-ben megtörtént az egyetemi integráció, amelynek következtében új szervezeti egységek jöttek létre. 2002-ben az egyetemi könyvtár főigazgatója megbízta az egyetem Kassai úti campusán az újonnan épült Társadalomtudományi Könyvtár vezetésével, amelyet nyugdíjba vonulásáig irányított. Az új könyvtári egység feladata elsősorban a campuson lévő karok (Közgazdaságtudományi Kar, Állam- és Jogtudományi Kar, Informatikai Kar) oktatási, kutatási igényeinek segítése, mindemellett nyilvános könyvtárként városi és regionális feladatok ellátása is. Szép szakmai kihívás volt az új könyvtár különböző helyekről összegyűjtött állományának integrálása, az egyes feladatkörök megszervezése és a könyvtár működésének beindítása. Különösen fontosnak tartotta – és sikeresen meg is valósította – a karokkal történő szoros együttműködést az oktató- és kutatómunka támogatását szolgáló állomány alakításában, gyarapításában és használatában, valamint az egyetemi hallgatók könyvtárhasználati oktatásának megszervezésében. Emellett részt vállalt a campuson lévő karok hallgatóinak könyvtári bevezetésében és könyvtárhasználati oktatásában is. Vezetése alatt a Társadalomtudományi Könyvtár rövid időn belül az egyetemi könyvtári rendszer egyik mintaszerű egysége lett.

Barta Sándorné Némethy Erzsébet 1974-ben végzett a Debreceni Tanítóképző Főiskola népművelés-könyvtár szakán. 1994-től az Ybl Miklós Főiskola könyvtárosa, majd 1999-től vezetője lett. A 2001-es egyetemi integrációt követően az új szervezeti keretek között a DEENK Műszaki Könyvtárát irányította nyugdíjba vonulásáig. Vezetése alatt fáradhatatlanul dolgozott a műszaki felsőoktatásért. Tevékenységének köszönhető, hogy a DEENK Műszaki Könyvtára információs központtá vált az oktatók, kutatók, a hallgatók és a régió műszaki szakemberei számára. Irányítása alatt a DEENK Műszaki Könyvtár állománya jelentősen gyarapodott, korszerű informatikai fejlesztéseket hajtott végre, és új szolgáltatásokat vezetett be a gyűjtemény hatékony hozzáférésehez. Szakmai munkájában különös gondot fordított a minőségügyre, neki is köszönhető, hogy a DEENK 2011-ben „Minősített Könyvtár” kitüntető címet kapott.

BARTA SÁNDORNÉ
könyvtárvezető
DEENK Műszaki
Könyvtár
1999-2012

Egy kerek évforduló mindig jelentős esemény. Száz év egy intézmény életében belátható, befogadható időtartam; a centenáriumi gondolatokat az elődök lábnyomai, kézzelfogható alkotásai, írásai, gondolataik tárgyi és szervezeti leképeződései uralják. A centenárium arra kötelez, hogy az elődök hagyatékát feltárjuk, rendszerezzük, áttekintsük. Alkalmom az emlékezésre, helyzetelemzésre, újragondolásra, de alkalom a sikerek és kudarcok számbavételére, a tanulságok levonására és a jövőendő 100 év alapjainak lerakására is